

Teodora Blinstrubas
7243 So. Albany Ave.
Chicago, Ill. 60629

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

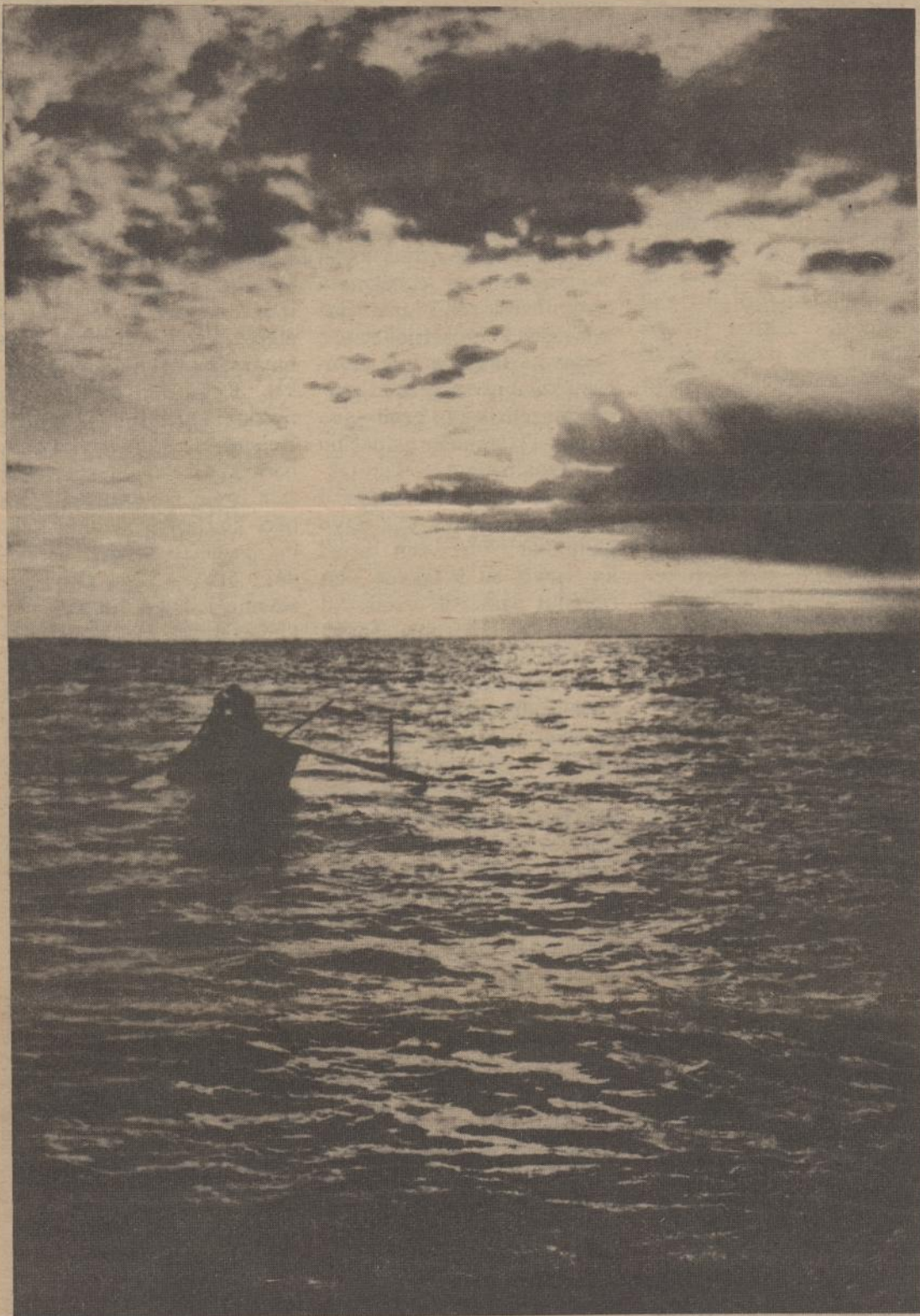
6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LXII

Rugpjūtis - August 11, 1977

Nr. 31

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Vakaras Kuršių maršose...

SOVIETŲ PUSĖJE...

Kas leistina Lenkijoje, dar neįmanoma Rusijoje

Kaip jau buvome pranešę pereinamojoje Apžvalgoje, liepos 22 d. Lenkijos valdovas Gierekas paleido paskutinius nu-teistuosius už dalyvavimą riaušėse dėl maisto kainų pakėlimo ir kartu visai neseniai suimtus Darbininkų Gynimo Komiteto narius, kurie rūpinosi tais kaliniams. Kad sumažinus to žesto reikšmę, kartu buvo paskelbta ir platesnė amnestija kriminaliniams kaliniams. Kartu tačiau yra ir kitų ženklų bylojančių už tai, kad Lenkijos vyriausybė, priešingai pačių sovietų pavyzdžiui, pasirinko 'minkštesnį' valdymo būdą. Vienas iš jų buvo to paties Giereko kalba birželio 30 d. seime, kurioje jis aiškino, kad 'santykiuose tarp įvairių pažiūrų ir religijų žmonių, turi vyruoti tolerancija', kas laikoma nuolaida Katalikų Bažnyčiai. Be to, cenzū-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

ra leido rodyti keletą filmų, kurios sukėlė CK narių kritiką. Vienas iš jų yra apie stalinizmo laikotarpį, o kitas apie nūdienių intelektualų 'prisitaikymą prie vėjo' ir cinizmą. Toks nesilaikymas pačių sovietų pavyzdžio, kurių režimas yra sugriežtintas, buvo maloni staigmena Vakarų stebėtojams. 'Jei Lenkija gali, kodėl to negali Rusija?' - klausia londoniškis The Economist. Aplamai imant, Lenkija turi daugiau problemų už Rusiją. Ypatingai bloga jos ūkinė būklė reikalauja griežtų ir nepopuliarių taupymo priemonių. Giereko parodyta tolerancija kitų pažiūroms gali jam padėti susitvarkyti su ūkinėmis problemomis, nes kokia gi alternaty-

vą turi lenkai? Ir jei jam pasiseks, tai negalės būti nepastebėta ir Sovietų Sąjungos tautų.

Antra vertus, Lenkija ir toliau gali likti kontroliuojama išimtimi sovietų sistemoje. Tiesa, prieš porą metų atrodė, kad Brežnevas norėjo išbandyti kitą kelią. 1976 m. kompartijų konferencijoje Berlyne jis sutiko su atskirų partijų didesne nepriklausomybe, pritardamas principui 'kad kiekvienos kompartijos politiką turi nustatyti atskirų kraštų darbininkų klasė'. Brežnevas taip pat padarė vizitą maršalui Tito, pirmajam sukilėliui prieš Maskvos primatą. Tačiau jo reakcija į prezidento Carterio žmonių teisių linksnimą priminė smarkiai išsigandusio žmogaus. Visasąjunginės kompartijos sekretorius santy-

(Nukelta į 2 psl.)

Sovietai Afrikos Rage

RIMAS DAIGŪNAS

Raganosis, Afrikos gyvūnas milžinas, išdidžiai ir sunkiai nešioja savo šimtasvarį ragą, kuriuo gąsdina savo retus priešus. Už tat didingai atrodo raganosių patinų grūmtynės dėl patelių poravimosi metu.

Ir Afrikos kontinentas turi savo raganosišką ragą, kuris visad buvo ir tebėra grasinimo ir kovos įrankiu geopolitinės tautų bei režimų varžybose. Tai teritorijos, kurios susikišusios didžiuliam kontinento iškišulyje: Etiopija, Sudanas, Džibutis, Somalija, atokesnės Kenija, Egiptas, net su tuo tolimu iškišuliu dabar susijusi Libija.

JAV bestebint (Angolos "metodas"), Maskva pasiglemžė Etiopiją ir įsteigė Neguso rūmuose "promark-sistinę" valdžią. Žiaurus režimas, apie kurį neseniai teko rašyti Dirvoje, žengia totalizmo keliu. Etiopija siekia panaikinti separatistines Eritrėjos tendencija ir, išžudžius laisvės norinčius eritriečius, paversti tą teritoriją savo verge.

Bet sovietai padarė neapdairią klaidelę. Smarkiai ginkluodami Etiopiją, jie netiesiogiai pavertė Neguso šalį agresijos centru Afrikos kontinento rage. Pirmasis tą grasmę pajuto Sudanas. Sudanui staiga "nusišpysojo" galimybė invazijos iš savo promarksistinio kaimyno. Sadatui išvarius sovietinius "specus", ir esant jam lyg ir protektoriumi Sudano prezidento Jaafar Numeiri, tas Numeiri puolė prie Sadato. Sadatas, dabar proamerikinis bičiulis, savaime aišku, įrodė Numeiri, kad JAV ne taip "pavojingas" bičiulis, kaip kad Maskva. Ir rezultatai: Šią vasarą JAV armijos,

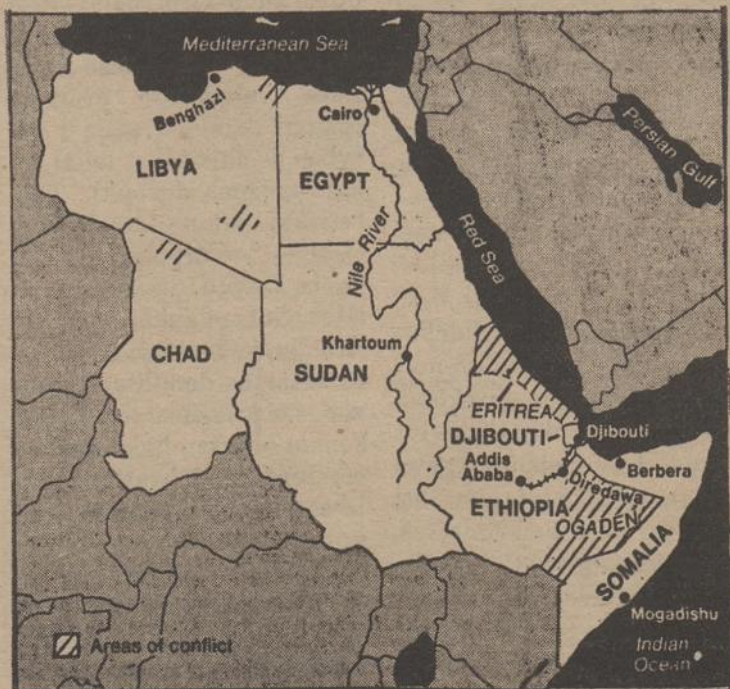
jūrų ir oro pajėgų ekspertų komisija vyks į Sudaną ir vietoje tirs Sudano apginklavimo galimybes. Taip JAV mėgina balansuoti militarinių jėgų pusiausvyrą Afrikos rago terenoje.

Visų pirma numatoma perleisti Sudanui oro transporto priemones, didžiulius lėktuvus C-130. Tai įgalins sudaniečius parankiau kontroliuoti sienas, nes krašto terenoje tik oro transportas paveikiausia priemonė.

Taip savotiškai susikryžavo Jungtinėse Tautose Amerikos atstovo Andrew Youngo plepalai su gyvenimo realybe. Tas šnekutis ilgal skelbė "formulę", kad afrikiečiai labiau už komunistą bijo rasizmo. O štai, sudaniečiai triumfuoja, kad JAV ketina ginkluoti Sudaną kaip tik dėl komunizmo grasmės!

Bet Pentagonas dvejoja, ar stambus Sudano ginklavimas visam laikui neužkirs galimybių kada nors sueiti vėl su Etiopija. Juk ta Neguso šalis užima raktinę poziciją taip reikšmingame Afrikos rage.

Afrikos ragas laiko kontrolėje Raudonąją jūrą ir visą milžiniškąją jūrų transportą, kuris prašliaužia dabar pro jau tampantį siauroku Suezų kanalu. Dar daugiau reikšmės šis ragas turi Indijos vandenyno kontrolei. Ta reikšmė negatyvi JAV interesams: rago valstybės gali priglauti jūrines sovietines bazes. Taipogi ir užleisti plotus sovietinės aviacijos bazėms. Todėl Somalija įeina į JAV agendą. JAV neužmirš Somalijos savo "shopping list" sąrašuose. Somalijai projektuojama perleisti apsigynimo (Nukelta į 2 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

Sovietai seka amerikiečių telefoninius pasikalbėjimus. - Dideli Maskvai nemalonumai Afrikoje

Šiame krašte laiks nuo laiko kyla didžiausias triukšmas, jei valdžia kartais paseka savo piliečių veiksmus. Neseniai, pavyzdžiui, buvo skundžiamasi, kad paštas leido muitinėms patikrinti kai kuriuos laiškus. Muitininkai iš savo pusės, jei užtikdavo ką nors įtartino, painformuodavo saugumo įstaigas. Dabar aiškinama, kad korespondencija yra šventas dalykas ir jos atidarymas be teismo leidimo yra konstitucijos sulaužymas. Lygiai kaip ir privačių telefoninių pasikalbėjimų klausimas. Likimo ironija tačiau panorėjo, kad lygiai kaip pačių amerikiečių valdžia, jų konstitucines teises laužo ir ... Sovietų Sąjunga. Būdinga tačiau, kad kai apie tai paskelbė senatorius Daniel Patrick Moynihan - kuris teigė, jog sovietai klausosi literaliai milijonų amerikiečių pasikalbėjimų - dėl to niekas nesusijaudino.

Gal iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad tai neįmanoma. Iš tikro tačiau 68% ilgos distancijos pasikalbėjimų yra perduodami ultra trumpomis radijo bangomis, kurių didelę dalį sovietai gali 'pagauti' per atitinkamus įtaisymus savo ambasadose Washingtono ir New Yorke (Jungtinėm Tautom) bei konsulatuose San Francisko ir Chicagoje.

JAV vyriausybė jau bent du metus žinojo, kad sovietai seka amerikiečių pasikalbėjimus. Prezidentas Fordas apie tai viešai neskelbė, bet pavedė Krašto Saugumo

SOVIETAI AFRIKOS RAGE...

(Atkelta iš 1 psl.)

ginklų, nes JAV nenori proteguoti ofenzyvos.

Bet Maskva čia ceremonijų nedaro. Kaip tik ofenzyvos ginklų ji parūpino Etiopijai. Tai, neva, su tikslu apginti nuo separatistų Eritreją. Bet, kada rankoje ofenzyviniai ginklai, kas ten svarstys: galima ar negalima įžengti į svetimą teritoriją? Todėl Sudano plotai tuo tarpu atviri prososvietinei Etiopijos klikai.

Somalija savotiškai gaudina JAV, nes Somalija turi pretenzijų į Etiopijos Ogadeno provinciją ir į didelius Kenijos plotus. Tad ofenzyvinis Somalijos ginklavimas gali provokuoti naujus karus. JAV nežiūri fakto, kad dabar Etiopija, išvijusi visus iš ten amerikiečius, yra prieš stovykloje. O Somalija, prieš priešas, jau tampa draugu. Neskubūs JAV sprendimai, aišku, naudingi agresoriams.

Tarybai pastudijuoti tą problemą. Prezidentas Carteris, tik atsakydamas į konkretų klausimą, pripažino, kad techniškai tai yra visai įmanoma. Jis taip pat paaiškino keliems senatoriams, kad Washington Post šiuo atveju buvo diskretiškas ir savo visų žinių neskelbė. Prezidentas taip pat užtikrino, kad jo, kaip ir Brzezinskio, laidai yra pakankamai apsaugoti.

The New Republic bendradarbė Karen Keegan dėl to rašo, kad toks apsaugojimas kai kurių valdiškų pasikalbėjimų nėra problemos išsprendimas. Reikalas sukasi apie tai, kad privatūs pasikalbėjimai būtų apsaugoti ne tik nuo JAV, bet ir nuo sovietų šnipinėjimo. Carterio situacija esanti sunkoka, nes ir JAV ambasadose bei konsulatų gali panašiai sekti sovietų telefonų trafiką. JAV apsisprendimas gerbti sovietų piliečių natūralias teises neturėtų didesnės reikšmės, jei jų pačių vyriausybė tokių teisių jiems nesuteikia. Už tai Karen Keegan siūlo savo prezidentui atvirai pasakyti, ką jis žino apie sovietų amerikiečių telefoninių pasikalbėjimų klausimą ir po to pradėti derybas su rusais baigti tą praktiką. Matyti ji dar nežino sovietų praktikos sutarčių nesilaikymo srityje.

Iš Egipto prezidento Sadato pasikalbėjimų su ten viešėjusiu Valstybės Sekretorium Vance atrodė, kad Sadatas iš tikro nori rimtesnės taikos. Tai išplaukia iš jo pasiūlumo prieš susirenkant formaliai Ženevos konferencijai pradėti neformalius pasitarimus tarp suinteresuotų kraštų užsienio reikalų ministrų Washingtono, ar New Yorke (Jungtinėse Tautose). Tuo būdu būtų apeitas keblusis palestiniečių P.L.O. pakvietimo klausimas. Faktinai, Izraelis visą laiką siekė tiesioginių derybų su savo kaimynais. Prie artėjant atrodo, kad Izraelio 'lobby' Jungtinėse Amerikos valstybėse pradeda spausti administraciją į derybas nesikišti, bet leisti šalims pačioms susitarti. Teoretiškai, nebūtų sunku susitarti dėl pasitraukimo iš okupuotų Egipto (Sinajaus) ir Sirijos (Golano aukštumos) teritorijų, jei mainais už tai būtų sutartos demilitarizuotos zonos ir priežiūra joms. Sunkesniu objektu lieka vakarinio Jordano pakraštys, kurį Izraelis laiko 'išvaduotu', bet ne okupuotu. Izraelis tačiau yra linkęs ir čia prie nuolaidų, bet nenorės sutikti su nepriklausoma palestiniečių valstybe. Jis greičiau sutiks su prieš 1967 m. buvusios

būklės atstatymu, atiduodant dalį teritorijos Jordano civiliai, bet ne karinei administracijai.

Iš kitos pusės žiūrint atrodo, kad Sadatas yra mažiau suinteresuotas derybėmis su Izraeliu negu su JAV, iš kurių jis tikisi, ir yra reikalingas, didesnio masto pagalbos.

Ties, per paskutinius susirėmimus tarp Egipto ir Libijos, pastaroji patyrė didesnius nuostolius. Iš viso nėra abejonės, kad iniciatyva susirėmimui atėjo iš Egipto pusės, lieka tik klausimas - kodėl? Mes jau minėjome, kad Libija turi daugiau sovietų ginklų negu pati gali sunaudoti. Kartu Libijos santykiai yra pašliję su visais jos kaimynais. Nėra taip pat abejonės, kad Libija palaiko neramumą beveik visoje Afrikoje. Visa tai vertė Sadatą Libijos valdovui Qaddafi duoti skambų antausį, kad pademonstruotų jo negalią. Būdinga taip pat, kad Egiptas stipriausius savo smūgius nukreipė prieš sovietų įrengtas ir aptarnaujamas Gazala ir Sidi Omar radaro stotis. Per jų bombardavimą turėjo žūti nemažas skaičių sovietų. Galimas daiktas, kad tai paskatins sukilimus ir atentatus prieš Qaddafi, bet gali būti ir atvirkščiai.

Jei jau esame Afrikoje ir paminėjome sovietus ... Iš pirmo žvilgsnio Maskvos įtakos padidėjimas Etiopijoje galėjo atrodyti jos didžiulis laimėjimas. Per Etiopiją, Somalią ir Pietų Jemeną, kuriuose viešpatauja marksistiniai-leninistiniai režimai ji išgalėtų vadinamame Agrikos Rage ir kontroliuotų naftos plukdymą per Indijos vandenyną. Kremlius nelaimė vietos valdovai, kad ir raudonos spalvos, ne daug sutaria savo tarpe.

Kaip atsimename, Etiopija atsisuko nuo JAV, tom atsisakius parduoti ar dovanoti daugiau ginklų, reikalingų kovai su vidaus sukilėliais. Sovietai, žinoma, tuojau šoko padėti. Padėdami tačiau Etiopijai, jie negalėjo nesusigadinti savo gerų santykių su Somalią, kurios kariuomenė yra apginklavę ir iš kurių gavo Berberos uostą savo laivyno ir raketų bazei.

Mat, tarp Somalijos ir Etiopijos jau seniai vyksta neoficialus karas dėl Ogadeno srities, kuri yra apgyventa somaliečių, nors priklausė Etiopijai. Paskutinėmis žiniomis, vakarų Somalijos Išvadavimo frontas kontroliuoja tarp 60% ir 80% visos Ogadeno provincijos su visais didesniais miestais joje. Ten būta ir didesnių susirėmimų, įskaitant ir aviacijos kautynes, per kurias seni Etiopijos amerikiečių lėktuvai geriau pasirodė negu Somalijos sovietų MIGai. Kaip ten būtų, Somalijos valdovas generolas Siad Barre pradėjo ieškoti ginklų JAV-bėse ir Carterio administracija jam davė leidimą tam. Šalia JAV karinės pagalbos Soma-

Sovietų pusėje...

(Atkelta iš 1 psl.)

kiams su kitom kompartijom Konstantin Katuscev, buvo pašalintas. Jo vieton pastatytas stalinistas Boris Ponomarev. Anot to, 'ko vertas bet koks komunistinis sąjūdis, gali būti išbandyta tik jo santykiais su Sovietų Sąjunga'. Atseit, jei klauso Maskvos - tai gerai, jei ne - jis netikės.

Ir iš tikro, kai Maskva po ilgesnio svyravimo ir daug išpėjimų galų gale pasmerkė Ispanijos kompartijos vadą, dvi stipriausios 'eurokomunizmo' tvirtovės Prancūzijos ir Italijos kompartijos neprotestavo. Būdinga, kad prancūzų komunistų vadas Georges Marchais gan greit savo organe l'Humanite pripažino Maskvos primatą. Tuo tarpu italų vadas Berlinquer ir Maskvą pasiuntė tris savo padėjėjus, kurie ten tarėsi ką daryti su Maskvos tam reikalui paskirta ortodoksu troika: Ponomarevu, Zagladinu ir Suslovu. Maskvoje buvo sutarta, kad italai negins ispanų, o sovietai nepasmerks viso 'eurokomunizmo'. Partijos savaitraštyje Rnascita buvo paskelbta, kad 'partijos nariams, kurie siūlo kritikuoti Sovietų Sąjungos nedemokratinę režimą, o politinę demokratiją paversti naujos tarptautinės santvarkos ašimi, reikia pasakyti NE'. Liepos 10 d. Pravda pagyrė Italijos ir Prancūzijos kompartijas, nurodydama, kad Berlinqueris 'smarkiai pakeitė Italijos politinę situaciją'.

Dėl viso to, The New Republic rašo, kad Suslovo, Zagladino ir Ponomarevo linijos triumfas išblaškė Vakarų komentatorių, kurie tikėjo į 'Eurokomunizmą', viltis. Visų pirma nesą jokio esminio konflikto tarp Kremlius ir Vakarų Europos komunistų partijų. Antra, visos trys stambiausios Europos kompartijos yra jokios demokratijos nepripažįstą monolitai. Nei prancūzų, nei italų kompartijose nebuvo jokių diskusijų dėl sovietų Carrillo 'prakeikimo', o ir pati ispanų kompartija yra be jokio prieštaravimo to paties Carrillo valdoma.

Bet jei prancūzų bei italų kompartijos net nebandė iškišti Carrillo naudai, kaip jie drįs ką nors rimtesnio pasala-

lijai jos siūlo D. Britanija, Prancūzija, Vokietija, Iranas ir Pakistanas, o Saudi Arabija už ją žada sumokėti. Žodžiu, prieš sovietų užmačias susdarė gana plati koalicija. Įdomu, kad naujam sovietų sąjungininkui - Etiopijai - nesiseka ir kitam fronte Eritrejoje - buvusioje Italijos kolonijoje - kurią po karo prisijungė Etiopija. Ir jos sukilėliai, iki šiol gavę paramos iš sovietų, dabar jų talcos kratosi. Ko gero dar išeis, kad sovietai, įsitvirtinę Adis Ababoje, neteks priėjimo prie jūros Somalijoje ir Eritrejoje.

kyti dėl pačios Sovietų Sąjungos santvarkos?

Būdinga, kad Gian Carlo Pajetta - vienas iš trijų italų kompartijos vadeivų nuvykusių į Maskvą - atsakydamas į liepos 11 d. Der Spiegel klausimą, ar 'Eurokomunizmas' padrasino Rytų Europos disidentus, paaiškino: 'Visų pirma, tie visi sąjūdžiai Rytų Europoje nėra rimtos politinės jėgos. Tai tik simptomai abejojimo ...'.

Jei ir taip, Brežnevas į juos rimtai žiūri. Lengvatos Lenkijoje laikytinos greičiau išimtimi, padiktuotos specifinių sąlygų, o ne sektinu pavyzdžiu. Tai galima spręsti ir iš Belgrado konferencijos eigos. Ten vis dar negalima buvo susitarti dėl dienotvarkės. Kaip žinia, sovietai ten faktinai nesutinka aptarti Helsinkio Akto vykdymą, nors konferencija specialiai tam ir buvo sušaukta. Jie nori konferenciją kaip galima greičiau baigti, neduodant progos visai išvystyti žmonių laisvės temos. Per ginčus paaiškėjo, kad konferencijai esama trijų grupių: Vakarų, Rytų ir neutraliųjų - Austrija, Kipras, Suomija, Jugoslavija, Liechtenšteinas, Malta, San Marino, Švedija ir Šveicarija. Neutraliųjų grupė pasiūlė kompromisą: konferencija turėtų pasibaigti gruodžio 15 d., bet, reikalui esant, galėtų būti prailginta iki sausio 15 d. Joje ne būtų pilnaties debatų, o visas darbas atliktas komisijoje. Net, jei ir nebūtų nieko nutarta, konferencija vis tiek turėtų sutarti dėl naujos sesijos datos ir vietos. Atrodė, kad Maskvai tai turėtų būti priimtina, tačiau jos delegatai ir su tokiu kompromisu nesutiko.

Paskutinėmis žiniomis sovietai pagaliau priėmė dar daugiau sušvelnintą 'ispanišką' dienotvarkės versiją, pagal kurią komisijose bus galima kalbėti apie viską, bet pilnatis tik viena nutars dar kartą susirinkti vėliau.

ELECTRICAL WIRE HARNESS FOREMAN

...GENERAL FOREMAN
...ASSEMBLY
...MOLDING
...QUALITY CONTROL
...MACHINE REPAIR AND SET-UP

New plant located in Coldwater, Mi. Beautiful lakes and country side. Relocation expenses paid. Excellent salary and benefit package. Call collect.

BOB NAYLOR, Personnel Mgr.

(517) 279-7994

OR SEND RESUME TO:

RIVERSIDE MFG. INC.
100 S. WASHINGTON
COLDWATER, MICH. 49036

An Equal Opportunity Employer M/F

1ST CLASS MACHINISTS

With heavy grinding experience, on Cylindrical & Surface grinder. For close tolerance work. Steady work for qualified men & fringe benefits.

APPLY IN PERSON
FOERST STAR
PLASTICS

6 Stuart Road
Chelmsford, Mass. 01824
617-256-8781

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$13.00. Single copy 20 cents.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 20 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomene • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

REMKIME VASARIO 16 GIMNAZIJA

Nežiūrint buvusių nesklandumų Vasario 16 gimnazijos vadovybės tarpe, šiandien tas reikalas yra susitvarkęs ir užmirštas. Pertvarkyta gimnazijos kursorija ir gimnazijos gyvenimas grįžta į normalias vėžes.

Vasario 16 lietuvių gimnazijos gyvastingumu rūpinasi ne vien Vokietijos lietuviai, bet ir kituose kraštuose gyvenantieji. Visą laiką didžiausią finansinę ir moralinę paramą teikė JAV ir Kanados lietuviai. Paskutiniu metu šių kraštų talka pasireiškė ne vien materialine parama, bet ir gyvais mokiniais.

Sumažėjus krašte esančių mokyklinio amžiaus vaikų skaičiui ir Vasario 16 gimnazijos mokiniams papildyti tuštėjančias klases.

Chicagoje veikia gimnazijai remti komitetas, kurio ilgametė pirmininkė yra nepailstama visuomenininkė Ona Zailskienė. Komiteto riūpesčiu yra renkamos aukos stipendijoms lietuviukų išlaikymui Vasario 16 gimnazijoje. Stipendijos ypač reikalingos Pietų Amerikos lietuviukams. Iki šiol stipendijų fondą parėmė ir tapo mecenatais: P. ir M. Strumskiai — 1000 dol., M. ir Ad. Deltai (vet. dr.) — 630 dol., I. ir Pr. Sekmokai — 500 dol. (praėjusiais metais 1000 dol.), V. ir A. Orvydai — 250 dol. ir L. ir J. Paulėnai — 100 dol. Visi aukotojai gyvena Chicagoje ir Cicero. Komitetas laukia aukų ir iš kitų lietuvių.

Stipendijoms sukelti komitetas yra gavęs iš lietuvių dailininkų ir meno Galerijų vertingų paveikslų ir meno išdirbinių. Šios dovanos bus paskirstytos burtų keliu. Bilietai yra platinami visų komiteto narių ir kitų gimnazijos rėmėjų. Prašome įsigyti dovanų paskirstymo bilietėlius ir tuo būdu paremti stipendijų fondą, o patiems praturtėti meninėmis vertybėmis.

Vasario 16 gimnaziją lanko iš JAV, Kanados ir Pietų Amerikos mokinukai. Kai kurie mokiniai grįžo į Vasario gimnaziją dar vėneriems metams. Gimnazijoje susitiprintai veikia lie-

tuvių kalbos ir literatūros kursas. Šiaurės Amerikos žemyno mokiniams anglų kalbos kursą dėstys chigagietė Vida Sidrytė, gerai pasiruošusi pedagoginiam darbui.

Vasario 16 gimnazijoje, greta tvirtai mokamų kitų dalykų, mokiniai gerai išmoksta lietuvių ir vokiečių kalbas. Vasario 16 gimnazijos absolventai, iki šiol neturėjo jokių sunkumų įstoti į bet kurį universitetą.

Atostogų metu, ruošiamos ekskursijos ne tik po V. Vokietiją, bet ir kitus kraštus. Mokiniai turi progos susipažinti su vakarų kultūra.

Tėvai, turintieji atitinkamo amžiaus vaikus, kviečiami bent metams pasiūsti vaikus į vienintelę lietuvišką Vasario 16 gimnaziją. Prie gimnazijos yra mergaičių ir berniukų bendrabučiai, vadovaujami rimtų ir patyrusių pedagogų.

Gimnazijoje mokslas prasideda rugpiūčio 22 d., o mokiniai susirenka vieną dieną anksčiau.

Remkime vienintelę lietuvišką gimnaziją ne tik medžiaginiais ir moraliais, bet siūskime ir savo vaikus, kad geriau išmokytų lietuvių kalbą ir įgytų būtinos drausmės bei tvarkos.

A. Juodvalkis

PADEKIME LIETUVIAM KALINIAM

Su Lietuvos okupacijos pirmąją dieną prasidėjo lietuvių tautos tragedija. Lietuvos grupės Helsinkio susitarimų vykdymui remti (T. Venclova, tėv. K. Garuckas, O. Lukauskaitė-Poškienė, V. Petkus, E. Finkelšteinas) manifestas teigimas, kad "dabartinį Lietuvos statusą nulėmė TSRS kariuomenės įėjimas į jos teritoriją 1940 birželio 15" yra drąsus ir teisingas. Lietuvių tauta yra svetimos jėgos nušalinta nuo Lietuvos valstybės valdymo. Su pirmąją okupacijos dieną pradėtas ir mūsų tautos genocidas. Vien tik pirmąsiais metais daugiau kaip 34,000 Lietuvos gyventojų išvežta į Sovietų Sąjungos kalėjimus, į jos šiaurinius Europos ir Sibiro plotus.

Baltimorės tautininkai šią vasarą daug dirbo

Šįmet mūsų skyriaus reikalai nutįso net į vasaros vidurį, kai tuo laiku kitais metais būdavo veiklos pertrauka. Besiekiant ką rimtai nutarti ar kurį klausimą galutinai išsiaiškinti, dukart susirinkta birželio mėnesį, o paskiausia sueiga sušaukta liepos 22 d. Jau suspėta narius supažindinti su naujosios Taut. S-gos valdybos bendraraščio turiniu.

Baltimoriečių, S-gos seimo dalyvių nuomone, per daug laiko buvę skirta aptarti Bendruomenės ir kitų veiksmų savitarpio nesantikai, o per mažai tartasi apie S-gos vidinius reikalus ir ypač ką ateity, ligi kito, S-ga užsimojus ar užsibrėžus nuveikti.

Čia, Baltimorėje, iš eilės jau penkti metai vasarą rengiami atskirų tautybių dvidieniai festivaliai: miesto aikštėje išsidėsto būdelės su tos tautybės informacine raštija, tautodailės parodėlėmis ir užkandžiais; šokami tautiniai šokiai, dainuoja chorai ir kt. Kitose lietuvių gyvenvietėse taipgi esti tokių pasirodymų, bet tuo pačiu laiku kelių tautybių kartu. Baltimorė tuo skirtinga, kad čia pasirinktoje aikštėje visą savaitgalį viešpatauja tik viena tautybė.

Garbė pradėti tokių dvidienių eilę kasmet vis tenka lietuviams. Niekad anksčiau tą metinį lietuvių pasirodymą nebuvo užgriuvęs toks didelis lankytojų skai-

Antrą kartą okupavusi Lietuvą, Sov. Sąjunga garsėjo ne tik žudynėmis, bet ir masiniais lietuvių išvežimais į Gulago salyną badui, sunkiesiems darbams ir lėtai mirčiai. Tik maža dalis stiprųjų išliko. Dalelei iškankintųjų leista grįžti į Lietuvą.

Jau seniai pasibaigė karas. Tačiau ir šiandien svetimieji suiminėja ir laiko kalėjimuose bei lageriuose tūkstančius lietuvių patriotų vien todėl, kad jie yra lietuviai, nori laisvos ir nepriklausomos Lietuvos arba nori likti ištikimi savo religijai.

Laisvieji lietuviai! Turime žinių iš savo giminių, draugų ar pažįstamų apie Sovietų kankinamus lietuvius. Neslėpkime tų davinų. Neprisidėkime prie užmaršties tų, kurie, nežinomi, kenčia Rusijos Gulago salyne.

Tiksliai žinias siūskime adresu: VLIKas, 29 West 57 Street, New York, New York 10019.

Tos žinios gali palengvinti kankinamųjų likimą. Reikalui esant, žinių šaltinis bus laikomas paslaptis.

(Elta)

čius, kaip šįmet — ne tik savų tautiečių arba liet. kilmės čiagimių, bet ir kitautiečių. Kiekvienais metais Tautinės Sąjungos skyrius dalyvauja tai su kultūriniais rodiniais tai su užkandžių stalu.

Skyriaus susirinkime pripažinta, kad šįmet birželio 11-12 dienomis lietuvių iškylos Charles aikštėje didžiulį pasisekimą daugiausia nulėmęs mūsų jaunimas. Saviesiems ir kitautiečiams pati didžiausia tos šventės patrauka buvę mūsų tautiniai šokiai ir šokėjų spalvingi drabužiai. Gražų didoko šokėjų būrio vaizdą dar sustiprino, kai susijungusios abi vyresniųjų grupės — "Kalvelis" ir "Malūnas" pašoko drauge. Šalia šios naujovės šįmet buvo dar ir kita: įspūdinga tų šokėjų per aikštę eisena su nešamais iškeltais ant baltos drobės padidintais Lietuvos miestų herbais, kuriuos nupiešė mūsų sk. nario St. Vitkausko sūnus Algis. Jis yra taip pat dviejų tautinių šokių būrelių — "Ratelio" (mažųjų) ir "Kalvelio" mokytojas ir vadovas.

Svariu įnašu kasmet prisideda sk. narys Algimantas Grintalis. Prie jo prieš metus aikštėje pastatydinto lietuviško kaimo namelio (net ir su šiaudiniu stogu!)

stovėjo smalsių žiūrovų eilės, kad galėtų pamatyti, kaip viskas atrodo namelio viduje. Pernykščio dvidienio metu buvę spėta sukalti tik išorė.

Vietinės vokiečių radijo valandos "Edelweiss" vedėjas Paul Ludke, geras lietuvių draugas, stebėjosi, kaip lietuviai, tokia šiame mieste nedidelė bendruomenė, galėjo surengti tokį festivalį, ko neįstengia kitos, didesnės, tautybės.

Deja, šio didžiausio metinio lietuvių įvykio vaizdų mūsų laikraščiuose neteko matyti. Daug kas nešiojasi foto aparatus, jie nuolat spraksi, bet tik savo malonumui. Jei ir pasigamina nuotraukų, tai jos dabar dažniausiai esti spalvotos ir spaudai netinkamos.

Skyriaus pirm. Vl. Bačanskas sueigoje priminė, kad mūsų dvidienio šventėje dalyvavę daug estų, gal apie šimtą. Todėl esanti ir lietuvių priedermė tuo pačiu atsilyginti — daugiau lankytis ir jų dvidieny (liepos 30-31 d.). Apskritai, su jais vyksta sklandus bendravimas, jie lankosi ir į kitokius mūsų renginius Sveitainėje, o mums svečiuotis pas juos visuomet būna jauku. Latvių Baltimorėje gyvena mažai ir jie nieko viešai nesurengia.

(Nukelta į 4 psl.)

Šis bei tas

SKIRPSTAS

Skaitytojus ypatingai sudomino byla apie Amerikos pirtyje autorių Juozą Vilkutaitį. Nuostabu, jog mūsų laikais galimi panašūs melagingi dalykai apie viešą asmenį, garsios komedijos kūrėją. Ilgoką laiką tai neteisingai linkmei spaudoje plintant, nevienas iš tiesų suabejojo, gal būt, ir patikėjo klastotu sprendimu. Duktė Birutė V. G. galop atidengė ir išaiškino, kame tiesa. Ji ypač kaltina faktų iškraipymais ir sąmoningu klastojimu V. Kuzmicką, Vilniuj išleistas Keturakio Rinkinių raštų knygos redaktorių. Tačiau, atrodo, jis tik klusniai vykdė partijos griežtai nubrėžtą liniją: jeigu Juozas Vilkutaitis nuo bolševikų pasitraukė šalin (ir mirė svetur), tai jam reikia bent autoriaus garbę atimti... Ir V. Kuzmickui ta pareiga pavesta — sugrupuoti faktus, kai ką nuslepiant ar savaip komentuojant, kad būtų pasiektas okupanto tikslas. Jis taip nuosekliai ir pasielgė. Ir jo "moksliškos išvados" tapo beveik įtikinamos.

• Čia dar kartą akivaizdžiai išryškėja, kaip Sovietijoje pagaminami tariamai moksliški raštai. Pagal šališkus tikslus visa gudriai apgaule ir klastojimu užteršiama. Net nekaltos praeities faktai įjungiami į bolševikinę ataskaitą. Rodos, koks partijai reikalas pakeisti 19 amžiaus pabaigoj parašyto veikalo autoriaus biografiją? Tačiau ten viskas atsiojoma Maskvos rėčiu ir — žalojama jos tikslams užtikrinti. Pasibaisėtina politinė sistema, kuri be atodairos žlugdo tiesą ir skaudžiai pažeidžia žmonių dvasinius poreikius. Ir todėl reikia aktylo apdairumo, skaitant Sovietijoje išleidžiamas knygas.

• Kai kurie mūsų veiklos vadai vis įtaigoja, jog būtina visus tautinį bei politinį darbą remiančius fondus sulieti į vieną šaltinį. Esą tada būtų įmanoma tiksliau lėšos skirstyti ir svarbius užmojus finansuoti.

Teoriškai tai atrodo gana tobula, bet praktikoj — atbulai. Žmonių palankumas daug jautresnis visada būna konkrečiam, siauriau apibrėžtiam tikslam, ad hoc iškilusiam reikalui. O į bendrą katilą, lyg bedugnį šulinį, viską mesti, nenumatant, kuriam dalykui tavo doleris bus panaudotas — aukotojui nelieka nė pusės entuziazmo. Konkretūs atvejai, kaip S. Kudirka, L. K. Bažnyčios Kronika, Vasario 16 gimnazija — greičiau patraukia širdis ir atidaro pinigines. O paleisk šūki: duokit pinigų politinei veiklai! Paremkit kultūros darbus! Nejaudru, per abstraktu visuomenės inercijai išjudinti. Todėl sujungt visus fondus draugėn — abejotinas siekimas. Gal būt, naudingas tik biurokratinėm lėšų tvarkytojų rankom. Štai, L. Fondo gana didelė sumom per tiek metų nesugebėta tinkamai tikslingo lėšų skirstymo suorganizuoti...

Diplomatijos paraštėje (19)

Vaclovas Sidzikauskas

BALTIMORĖS TAUTININKAI...

Voldemaro kandidatūra

Su Sleževičiaus ministerių kabineto atsistatydinimo raštu ir A. Smetonos pasiūlymu pavesti sudaryti naują ministerių kabinetą Antanui Merkiui, vėl nuvykau pas prezidentą Grinių. Šis, kai aš jam atreferavau savo pasikalbėjimą su dr. V. Lašu ir ministerių kabineto posėdžių eiga, sakėsi priiņmas Sleževičiaus kabineto atsistatydinimą, bet kategoriškai nesutinkąs pavesti A. Merkiui sudaryti naują vyriausybę. 'Jei aš tai padaryčiau, turėčiau grabe apsversti', pasakė jis. 'Tegul daro su manim ką nori, tegul veža į Alytų, tegul sušaudo, bet Merkio paskyrimo aš nepasirašysiu'. Jis sakėsi sutiktų pavesti Antanui Smetonai sudaryti naują vyriausybę. 'Žinau, jis trokšta valdžios, tai tegul ją ir turi'. Sugrižęs į vyriausią kariuomenės štabą K. Griniaus nusistatymą perdaviau A. Smetonai. Jis man pastebėjo, kad kariuomenė ir visuomenė norinčios, kad jis pats būtų prezidentas ir tautos vadas. 'Pone Sidzikauskai, daryk taip, kad tas tautos ir kariuomenės noras būtų įvykdytas', pasakė man A. Smetona. Paaiškėjo, kad reikia dairytis kito kandidato į ministerius pirmininkus ir kad perversmo vadai nesitenkina vien vyriausybės pakeitimu, bet nori pakeisti ir prezidentą.

Peržvelgiau to metu štabe buvusius asmenis ir man staiga šovė į galvą mintis, kad esamomis aplinkybėmis gal geriausiai ministerio pirmininko pareigoms tiktų prof. A. Voldemaras. Jis yra buvęs atstatytos Lietuvos valstybės pirmasis ministris pirmininkas, moka daug svetimų kalbų, pažįsta Europą. Be to, eilę metų išbuvęs opozicijoje, bus gerokai pasimokęs, maniau aš. Mano minčiai pritarė ir A. Smetona, ir P. Plechavičius, sutiko ir A. Voldemaras.

Su tokiu pasiūlymu nuvykau atgal į prezidentūrą. K. Grinius sutiko su Voldemaro kandidatūra, tik statė sąlygą, kad šis pasižadėtų, raštu, laikytis Lietuvos konstitucijos. Voldemaras tokį pareiškimą pasirašė, o K. Grinius pasirašė jo paskyrimą ministeriu pirmininku ir pavedim jam sudaryti ministerių kabinetą. Kai su tuo raštu atvykau į štabą, prasidėjo pasitarimai ir pasiūlymai dėl naujos vyriausybės sudėties. Vyriausybės sudarymas vyko, palyginti, sklandžiai; A. Voldemaras, be ministerio pirmininko pasiėmė dar ir užsienio reikalų ministerio portfelį, krašto apsaugos ministeris - A. Merkys, finansų Petras Karvelis, švietimo - Leonas Bistras, žemės ūkio - Jonas Aleksa, susisiekimo - Juozas Jankevičius, teisingumo - Stasys Šilingas, valstybės kontrolierius - A. Milčius. Sustota buvo tik ties vi-

daus reikalų ministerio kandidatūra. Rimtai ar juokais prof. A. Voldemaras pasiūlė tą vietą man. 'Jei aš kam ir tinku, atsakiau, tai tik ne policijos ministerio pareigoms'. Vienas pasitrimo dalyvių pastebėjo, kad sėkmingai ir drąsiai su kontrabandininkais Nidos-Klaipėdos-Palangos pajūryje kovoja pulk. Ignas Musteikis. Jis ir buvo parinktas toms pareigoms. Prezidentas K. Grinius A. Voldemaro sudarytą ministerių kabinetą patvirtino.

Kai gruodžio 18-tos ryte R. Skipitis ir aš atėjova į vyriausią kariuomenės štabą, mes ten patyrėme, kad Sleževičiaus kabineto nariai tebelaikomi suimti ir kad visai nemano jų paleisti į laisvę. Mat sukilimo vadai nebuvo tikri, kaip reaguos visuomenė į gruodžio 17-tos dienos įvykius ir jautėsi būsią saugesni, jei buvusios vyriausybės ir Seimo prezidiumo nariai kurį laiką paliks izoliuoti. Tai sužinoję, mudu su Skipičiu kreipėmės į P. Plechavičių, kuris pasirašinėjo atsišaukimus kaip perversmo vadai, ir kategoriškai pareikalvom tęsėti pereitą naktį duotą pažadą, kuriuo remiantis mudu garbės žodžiu užtikrinom suimtuosius, kad jie yra laisvi. Kadangi mudu turime tik vieną garbę ir tik vieną garbės žodį, sakėme, tai mudviem nėra kitos išeities, kaip tik atsisėstidrauge su suimtaisiais, kuriuos, kaip dabar paaiškėjo, mudu buvome apgavę. Plechavičius, kiek ilgiau pasitaręs su Smetona ir Voldemaru, pasakė mudviem, kad visi suimtieji yra laisvi ir gali grįžti į savo namus. Tą žinią tuoj pranešėm suimtiesiems, bet M. Sleževičius ir S. Kairys mums pareiškė nepasitikį perversmininkais ir pareikalavo, kad mudu asmeniškai juodu palydėtume į jų namus. Mums buvo duoti du automobiliai. Lydėdamas namo Sleževičių ir Kairių paklausiau pirmojo, ar aš vakar nebuvau teisingai išpėdamas jį apie ruošiamą perversmą. 'Buvo tavo teisybė' atsakė Sleževičius. R. Skipitis palydėjo į namus V. Požėlą ir V. Čepinskį.

Naujos vyriausybės sudarymu, bent formaliai prisiliekant konstitucijos nuostatų,

ir suimtujų buvusių vyriausybės narių paleidimu į laisvę, baigėsi mano tarpininkavimas. Apie vyriausybės pasikeitimą painformavome užsieniečius.

Kitą dieną atsistatydino, ar buvo priverstas atsistatydinti, prezidentas K. Grinius. Gruodžio 19 d. buvo sušauktas Seimas naujam respublikos prezidentui išrinkti. Seimo salėje pastebėjau, kad Socialdemokratai, Valstiečiai liaudininkai ir tautinės mažumos į posėdį nebuvo atėję. Kurį laiką nebuvo galima pradėti posėdžio, nes nebuvo Seimo pirmininko. Seimo atstovas R. Skipitis, žinodamas kur buvo pasislėpęs Seimo pirmininkas dr. Jonas Staugaitis, nuvyko pas jį ir prikalbino atvykti ir atidaryti Seimo posėdį. Tai padaręs dr. J. Staugaitis atsistatydino. Seimo pirmininku buvo išrinktas Aleksandras Stulginskis. Antanas Smetona buvo išrinktas prezidentu ir čia pat prisaiškintas.

A. Voldemaras prašė manęs sausio pradžioje atvykti į Kauną pasitarti tarptautinės padėties, ir ypač derybų su Vokietija, klausimais. Ta proga man pastebėjo, kad jis buvęs perversmo naktį iškvietas iš Kybartų ir atvykęs į Kauną su 5 litais kišėnėje. Jo pašaukimas esąs ne politika, bet mokslas ir, kai tik būsią aptvarkyti perversmo padariniai ir kariuomenė sugražinta į kareivines, jis atsistatydinsias ir grįšias į Universitetą, kur esant jo tikra vieta. Vėlesnieji įvykiai, tačiau, parodė ką kitą ...

Dar viena detalė, turinti ryšio su gruodžio 17 dienos perversmu.

1927 m. gegužės mėn. tarnybiniais reikalais atvykau iš Berlyno į Kauną. Kai kitą rytą nuėjau pas prof. A. Voldemarą, jis man pareiškė, kad prezidentas A. Smetona esąs nusistatęs atleisti iš kariuomenės perversmo metu buvusį vyriausiojo karuomenės štabo viršininką pulk. K. Škirpą. Voldemaras man pasiūlė, jei aš nebija, paimti K. Škirpą į Lietuvos pasiuntinybę Berlyne. Mat tais laikais pasiuntinys galėjo pats

(Atkelta iš 3 psl.)

Pirmininkas taipgi paragino ruoštis dalyvauti rugsėjo 24 Washingtono įvyksiančioje pabaltiečių demonstracijoje už žmogaus teises. Kad išvykai būtų suorganizuotas didesnis baltimoriečių būrys, ketino tartis su Baltimorės Liet. Draugijų Tarybos pirm. adv. E. Armaniene.

Sk. savybės gegužinė-iškyla Grintalių sodybon numatyta rugpiūčio 24. Savaitę prieš tai dar būsianti sk. narių sueiga pasitikrinti, ar pakankamai narių užsirašys iškyloj dalyvauti.

Neatsilikant nuo kitų S-gos skyrių, rugsėjo pabaigoje nutarta suruošti dr. J. Basanavičiaus 50 m. mirties paminėjimas, žinoma, jei pasiseks surasti išmaningas paskaitininkas.

Spalio pabaigoje skyrius rengia savo įprastinį rudens koncertą.

Nutarta užsisakyti Toronte einantį, lietuvių redaktoriaus tvarkomą, mėnesinį antikomunistinį laikraštuką "Speak Up". Vienas kitas mūsų narių jį jau gaudavo ir anksčiau.

Atsilyginant Svetainės bendrovei už sk. susirinkimams naudojamą pastogę iš sk. izdo paskirta 50 dol. Tiek pat paaukota ir Baltimorės Liet. Valandai paremti, kuriai, priverstai persikelti į kitą radijo stotį, sunkiau dabar verstis. Radijo stočių nepalanku-

pasirinkti savo bendradarbius. Aš atsakiau, kad Berlyno pasiuntinybėje yra laisva antrojo sekretoriaus vieta ir aš sutinku, kad į tą vietą būtų paskirtas Škirpa, jei, žinoma, jis to pats panorės. Iš A. Voldemaro nuėjęs pas M. Sleževičių, K. Škirpos bendrapartietį, aš pasakiau jam apie Voldemaro man padarytą, Škirpą liečiantį, pasiūlymą. Sleževičius telefonu iškvietė pas save Škirpą ir šis mielai sutiko su jam siūloma vieta. Taip prasidėjo pulk. K. Škirpos konsularinė po to karo attache ir pagaliau diplomatinė karjera. Antrojo sekretoriaus, teisingiau pasiuntinybės konsularinio skyriaus vedėjo pareigose, Škirpa išbuvo iki 1928 metų vasario mėn., t.y. iki jo paskyrimo Lietuvos karo attache Berlyne.

mas tautybėms pasireiškia ir Baltimorėje!

Džiugu, kad dviem sk. nariams ketinant išsikelti iš Baltimorės, spragai užpildyti atsirado du nauji. Birželio 18 d. susirinkime paskelbta, kad įstojo Vincas Damaroda ir iš Suvalkų trikampio tik pernai su dukterimi Amerikon atvykusi Ona Krivonienė. Ji pasirodė esanti sąmoninga lietuvių-patriotė, neraginta pareiškė norą dalyvauti tautinėje veikloje — todėl įstojo Sąjungon. Lietuvių dvidieny ji turėjo du savo paruoštus stendus (būdeles): vieną su savo audiniais ir mezginiais, o kitą su įvairiais savo kepiniais, net su keliais didžiuliais raguoliais! Jos užkandžių stalas festivalio rengėjų komiteto pripažintas pačiu turtingiausiu ir geriausiu. (sm)

FORKLIFT MECHANICS

Full-time positions. Must be qualified to completely rebuild various type forklifts. Top pay for the right persons.

COMB. FITTER-WELDERS

1st class people ONLY. Average 50 hours a week & \$360 per week. Must have proven ability and background.

APPLY

EVANS COOPERAGE

1255 PETERS ROAD

HARVEY, LA

Equal Opportunity Employer (31-40)

MACHINIST

(JOURNEYMAN)

Layout, setup and operate machine tools, perform miscellaneous work as required for plant maintenance work or construction. High hourly rate, rotation shift and many fringe benefits.

UNITED STATES STEEL
CENTRAL FURNACES

2650 Broadway

Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer (30-39)

MACHINIST

JOURNEYMAN ONLY

To set up and operate Planer-Mills, Milling machines, lathes, and radial drill presses.

\$6.36 PER HOUR

Company paid hospitalization & life insurance, plus other fringe benefits. Clean shop, steady work.

Apply in person between

11 a.m. & 3 p.m.

COPPERLOY CORPORATION

8901 E. PLEASANT VALLEY ROAD

INDEPENDENCE, OHIO 44094 (31-33)

WANTED JOURNEYMAN

OR

1ST CLASS SKILLED

GRINDER

ID-OD

Full Time Days, must be experienced and able to do set-ups, on all types of job shop work. Older man acceptable. Apply in person.

EUCLID

PRECISION GRINDING

4896 East 345th Street

Willoughby, Ohio 44094 (31-37)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ REFORMA AR ŽLŪGDYMAS? VIDA AUGULYTĖ

Birželio 12 d. bendraraštyje JAV LB švietimo Tarybos pirmininkas Bronius Juodelis iškelia lituanistinių mokyklų lankymo metų sumažinimo klausimą ir kviečia lietuvišku švietimu suinteresuotus asmenis šiuo klausimu pasisakyti.

Kuo gi motyvuojamas pasiūlymas mokyklos lankymo metus sumažinti iš 12 iki 10? Pirmiausia, sakoma, kad dabartinėje 12 metų programoje esą pasikartojančių ir nereikalingų dalykų, kuriuos išmetus programą būtų galima išėiti per 10 metų. Tiesa, kad dabartinėje programoje yra neesminių dalykų, kurių būtų galima nemokyti. Tačiau yra svarbių dalykų, kurių mokymą reikėtų sustiprinti (pvz.: žodyno turtinimą, lietuvių kalbos gryninimą nuo anglicizmų, visuomenės mokslą, įvykius ir problemas dabartinėje Lietuvoje). Programą taip priitaikius šių laikų mokiniams, ji vistiek nebūtų išėitina per 10 metų, nes 1)

menkėjant mokinių lietuvių kalbos mokėjimui, reikia daugiau laiko pagrindiniams dalykams išmokyti ir 2) dauguma 12-15 metų amžiaus mokinių nėra užtektinai subrendę eiti aukštesniosios mokyklos programai.

Toliau p. Juodelis teigia, kad 11-to ir 12-to skyriaus mokiniai amerikietiškoje mokyklose turi daug šeštadieninių užsiėmimų, kurių atsisakyti jie negali, ir todėl jie atsisako lituanistinės mokyklos. Pati būdama amerikietiškos aukštesniosios mokyklos mokytoja, galiu tvirtinti, kad 11-to ir 12-to sk. mokiniai neturi daugiau šeštadieninių užsiėmimų už 9-to ir 10-to sk. mokinius. O tokie užsiėmimai, kurių mokiniams atsisakyti negali, pasitaiko ne dažniau kaip 2 ar 3 kartus per metus. Atrodo, kad ir B. J. šios priežasties nelaiško rimta, nes jis toliau teigia, kad 16-os metų sulaukę mokiniai dažnai turi šeštadieninius darbus ir todėl nebelanko lituanistinės mokyklos. Jeigu vyresnieji mokiniai šeštadienius turėtų praleisti amerikietiškoje mokyklose, kaip jie tuo pačiu laiku galėtų dirbti?! O kodėl tiems mokiniams reikia dirbti? Retas 16-amejis dirba dėl to, kad jo uždėtis yra reikalingas šeimos pragyvenimui ar jo paties mokslui. Paauglių užsidirbti pinigai labai dažnai išleidžiami automobiliams (kurie jaunuoliams suteikia per daug "laisvės", o jų tėvams — rūpesčių), svaigalams ir visokiems niekamams.

KALBOS VARGAI

T. KLYGA

Kalbos sveikas grakštumas ypač pasirodo kasdienišku posakių žodžiūose, kurie tartum savaime tariasi, kurie lyg nelabai svarbūs. Tačiau jie išduoda mūsų kalbinį jautrumą. Kaip anąkart minėtieji **ach, och, uch!** sugadina šiaip gražios kalbos įspūdį, taip šiuo kartu pastebėkim kažną kreipinį, gerą pažįstamą sutikus: **"Na, kaip tau einasi?"** Juk tai įprastas pokalbio pradžios žodis, daugelio ausiai nė neužkliūva. Deja, nepritinkamas. Argi sakom: eitis, einuosi? Lietuviškas tikresnis posakis tokiu atveju: **"Kaip tau sekasi?"** Arba: **"Kaip gyveni? Kas girdėti? Kas gero?"**

Mūsų šnekose per daug visur kišamas žodis — **manyti**. Daug kur visai vietoj: Manau, ten bus linksma. Nemaniau, kad taip greit išalksiu.

Bet štai: Manau vykti Floridon. Jie mano parduot namus. Šiokiui atveju žodis įbruktas ne sava prasme, nes kalbama ne vien apie manymą — galvojimą, bet apie rengimąsi ar ketinimą tam tikrą veiksmą atlikti. Todėl tiksliau būtų: **Ketinu vykti Floridon. Jie ketina parduot namus.** Klaida įvyko todėl, kad užmiršom gerą žodį — **ketinti**.

Toliau minėtame bendraraštyje rašoma, kad norintieji lituanistinę mokyklą greičiau baigti šoka klases ir praktiškai toje mokykloje teišbūna 10 ar 11 metų. Bet skyrius šoka toli gražu ne visi mokiniai. (Pvz., praeitą rudenį nė vienas Clevelando šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokinys nešoko skyriaus. Rodos, kad ir Detroito žiburio lituanistinės mokyklos abiturientai beveik visi kartu baigė ir lituanistinės, ir amerikietiškos mokyklos 12-ąjį skyrių). Tiesa, yra vietovių, kur skyrių šokimas yra dažnesnis reiškinys, bet ir tie mokiniai nors per vasarą įtemptai pasimoko. O kas gali užtikrinti, kad skyrių sumažinimas iki 10-ties tokių šokinėjimą panaikintų? Gal tai mokinius dar labiau paskatintų šokti skyrius, kad jie galėtų lituanistinę mokyklą baigti kartu su amerikietiška 8-ųjų skyrių

Detroito abiturientų baliuje "Kartą pavasarį" abiturientės šoka Sadutę. J. Urbono nuotr.

pradžios mokykla.

Toliau B. J. teigia, kad "šeštadieninių mokyklų lankymo nuovargi labiausiai pajunta 17-18 metų amžiaus mokiniai ir meta lit. mokyklos lankymą, neklusydami tėvų norų." To amžiaus mokiniai ne tik lituanistinėse, bet ir amerikietiškoje mokyklose dažnai priešinasi mokslui ir įvairioms kitoms pareigoms. Tie, kurių tėvai jų užgaidoms pataikauja, po kelerių metų neretai gailisi sugaišinto laiko. O mokslus baigusieji dažniausiai tėvams už jų rūpestį padėkoja. Dažnai paauglių priešinimasis net nėra nuoširdus: jie tik stengiasi pasirodyti prieš draugus ir iširti tėvų nuotakas bei savo "laisvės" ribas.

10-ties metų mokyklų abiturientų pajėgumui įrodyti primenamą, kad Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje juos priima. Tačiau toli gražu ne visose lietuvių kolonijose yra pedagoginiai institutai ar kursai, bet beveik visose yra (ar bent galėtų būti) lituanistinės mokyklos. Ir ten, kur tokie kursai yra, juos lanko mažuma lituanistinės mokyklas baigusiu. Bendrąjį lituanistinį išsilavinimą suteikia lituanistinės mokyklos. O per jauni ir per prastai lietuvių kalbą moką "studentai" Institutą priverčia menkinti savo programą. O ir pedagoginį kursą išėję, 18-os metų jaunuoliai, su retomis išimtimis, dar nėra užtektinai subrendę dėstyti lituanistinėse mokyklose.

Sakoma, kad 8-ųjų skyrių pradžios mokyklas baigusieji nenori stoti į aukštesniąsias mokyklas, o "reformuotoje" mokykloje jie išbūtų 10 metų. Tėvai, kurie tikrai vertina lituanistinį švietimą, savo vaikus leidžia į lituanistines mokyklas, kol jie jas baigia. Deja, yra nemažai lietuvių, kurie

pasitenkina vaikų pramokymu lietuviškai paskaityti ir šiaip taip parašyti. Jų vaikai kartais lituanistinę mokyklą apleidžia po 4, 5 ar 6-to skyriaus. Bet dauguma vis dėlto baigia 8 sk., nes tėvai nori mokyklos baigimo pažymėjimo ir nuotraukos. Jei mokykla būtų 10-ties metų, dauguma šių mokinių ne tik neištesėtų iki galo, bet pasitrauktų po 5 ar 6 metų. (Taip, pavyzdžiui, baigiasi daugumos mokinių muzikos ir baletu pamokos).

10-ties metų sistemos pranašumui įrodyti teigiama, kad "Lietuvoje dabar irgi naudojama 10 m. sistema". Lietuvoje dabar yra ne 10-ties, o 11-os metų sistema. Rusijos sistema yra 10 m. Lietuviai išsikovojo 11-os metų švietimą. Aišku, kad okupantas nori, jog Lietuva būtų "ir tamsi, ir juoda", kad būtų lengviau ją paskandinti propagandoje ir degtinėje. Nejaugi ir švietimo Tarybos pirmininkas to paties siekia?!

Lituanistinį mokslą baigdamas per 10 (ar mažiau) metų, mokinys ne tik mažiau išmoktų bei įsisavintų, bet ir išmoktas žinias greičiau užmirštų. Taip pat

reikia prisiminti, kad jaunuolio-ės tautinis apsisprendimas dažniausiai įvyksta, jam sulaukus 18-20 metų amžiaus. Ir šiuo atžvilgiu svarbu, kad jo lituanistinis švietimas ir sąmoninimas nesibaigtų per anksti.

Jei šiuo laiku, kai lietuvių tauta kovoja už savo egzistenciją, mūsų švietimo vadovai nutartų, kad lietuviško jaunimo lengvabūdiškos pramogos ir šeštadieniais užsidirbti skatikai yra svarbiau už lituanistinį švietimą ir tautinį auklėjimą, tai būtų kažkas panašaus į tautinę savižudybę. Galgi prie to greit neprieisime.

RAPIDLY EXPANDING California tube mill has excellent immediate opportunities for:

MAINTENANCE ELECTRICIANS

With experience in high frequency resistance welding, high frequency heating application, and D. C. drives including controls.

MAINTENANCE MECHANICS With experience in maintenance of tube rolling mills and supporting equipment.

Salary open, depending on experience and qualifications.

WIRE, WRITE OR CALL:
WESTERN TUBE CONDUIT CORPORATION
2001 East Dominguez St.
Long Beach, Calif. 90810
(213) 537-6300

All information submitted will be treated confidentially. (30-32)

PUIKIAUSIUS KAILIUS

rasite tik pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. Wabash Ave.
Chicago, Ill. 60601
Antrame aukšte.

Telefonai:
krautuvės: (312) 263-5826
namų: (312) 677-8489

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

RUOŠIAMĖS PASAULIO LIETUVIŲ DIENOMS

Nors dar Pasaulio Lietuvių Dienos Kanadoje yra kone už metų, tačiau Australijos lietuviai jau pradėjo joms ruoštis. Ir tai didžiausią pasiruošimo darbą atlieka sportininkai, kurių iš Australijos į Toronto vyks apie 70. Su kitais pašaliniais dalyviais vien sportininkų grupę sudarys apie 100 žmonių. Šiuo metu ALFAS valdyba, gavusi iš visų klubų norinčių važiuoti sąrašus, yra sudariusi provizorines vyrų ir moterų rinktines, kurios jau dabar pradėjo savo pasiruošimo darbus. Visa blogybė, kad dėl tuo metu esamo mokslo metų vidurio egzaminu, beveik iš viso negalima bus nusivežti mūsų jaunių.

Jau užsakytas yra Pan-American Jumbo jetas ir iš Sydnėjaus bus išskrendama birželio 23 dieną. Numatoma kelias dienas apsistoti Los Angeles, kur australiečiai norės savo jėgas išbandyti su vjetos lietuviais. Visą kelionės išvyką tvarko Melbourne kelionių biuras "Kuoni", kurios savininkai yra Balys ir Jonas Stankūnavičiai. Jie pasiūlė pačias geriausias išvykos sąlygas, ypatingai, kai Balys Stankūnavičius yra pats Australijos iškilęs sportininkas-buriuotojas, su savo jachtos komanda praeitais metais Italijoje laimėjęs Europos pirmenybių nugalėtojų vardą. Šiuo metu, jis kaip patarėjas yra Newporte, R. I., kur vyks tarp Amerikos ir Australijos s v a r b i o s i o s "American Cup" varžybos, kurių laimėtojais iki šiol yra buvę tik amerikiečiai.

Visoje Australijoje prasi-dėjo aukų vaju, bus leidžiama didžioji loterija, kurios pirmas prizas yra dviems kelionė į Kanadą, parašytas prašymas Australijos vyriausybei, prašant lėšų ir kt. Tikimasi, kad Australijos lietuviai sportininkai tikrai tinkamai ir gražiai reprezentuos savo šį penktąjį žemyną.

Australijos lietuviai sportininkai tikisi, kad po šventės Kanadoje, jie bus pakviesti draugiškiems sportiniams susitikimams ir į kitas Amerikos lietuvių kolonijas, kur be sporto, bus gera proga pamatyti Amerikos lietuvių gyvenimą ir užmegsti su Amerikos lietuviams draugiškus santykius.

Australijos lietuviams labai džiuginanti žinia yra mūsų žinomojo krepšininko ir olimpinio taškų čempiono Edžio Palubinsko sugrįžimas atgal į Australiją. Jis, kartu su savo jauna amerikiete žmona, kuri prieš pat

Montrealio olimpiadą, buvo 8-nias valandas pagrobta Amerikoje ir tik savo ašaromis išsiprašė savo pagrobiko ją paleisti, apsigyveno New castle mieste, kur jis yra Stocton klubo krepšinio direktorius, treneris ir vadovas. E. Palubinsko grįžimas buvo labai plačiai paminėtas visoje australų spaudoje, pasakant, kad Edis ketina Australijos krepšinyje padaryti revoliuciją. Australijos lietuviai tikisi jį su savim atsivežti ir į Kanadą, kas tikrai padarys ir patį krepšinį įdomesnį.

PAMINĖTAS LIETUVIS

Viktorijos valstijos universitetų ir mokyklų egzaminavimų valdybos sekretorius V. R. C. Brown raštu pranešė, kad Petras Sungaila, kalbų mokytojas ir Lietuvių Bendruomenės atstovas Viktorijoje, buvo iniciatorius lietuvių kalbos įvedimo į Matrikuliacijos egzaminus, tai pradėdamas 1972 metais ir valdybai pateikdamas gerai paruoštą ir d o k u mentuotą medžiagą. Tai buvo jo pastangų dėka, kad 1975 metais lietuvių kalba tapo įvesta Matrikuliacijai. Tais pačiais metais leidimas buvo suteiktas ir Pietų Australijos valdybai pasinaudoti egzaminų pavyzdžiais. Šis gražus įvertinimo raštas yra bent mažas atpildas mokytojui P. Sungailai už jo darbą ir idėją rūpestį lietuvių kalbos iš-kėlime aukštosiose mokyklose.

GARSEJANTI MENININKĖ

Australijos lietuviai turi jau ne vieną ne tik pačioje Australijoje, bet ir už jos ribų iškilusių lietuvių dailininką. Australijos lietuviams yra gerai žinoma ir melbournietė dailininkė Irena Jokubauskienė (Smilgevičiūtė), ypatingai pasižyminti savo gamtos vaizdų ir gėlių paveikslais, kurie parodų metu yra labai greitai išperkami. Neseniai buvusioje Viktorijos Gerųjų Kaimynų Tarybos suruoštoje parodoje "Ethnic 77", įvykusioje Melbourne, mūsų dailininkė už savo iškiluosius kūrinius laimėjo I-ją premiją ir garbės rašto atžymėjimą. Šią parodą atidarė Viktorijos imigracijos ministeris Mr. W. Jona. Iki šiol I. Jokubauskienė už savo kūrinius įvairiose parodose yra laimėjusi 9 premijas.

PAMINĖTAS R. KALANTA

Melbourne Jaunimo Sąjungos skyrius surengė Romo Kalantos paminėjimą, kuris prasidėjo lietuviško-

mis pamaldomis. Bažnyčioje skautai ir sportininkai dalyvavo organizuoti su vėliavomis. Laike pamaldų giedojo jaunimo choras. Antroji minėjimo dalis vyko Lietuvių Namuose, kur visą programą atliko taip pat jaunimas. Viltė Aranauskaitė vaizdžiai nupaskojo Romo Kalantos auką, jį sulygindama su Pilėnų kunigaikščiu Margiriu. Labai graži ir vaizdinga buvo B. Šaulytės, B. Prašmutaitės ir Z. Prašmutaitės inscenuota apie Kalantą melodeklamacija — tautinių šokių grupė "Gintaras", susidedanti tik iš jaunųjų šokėjų pašoko naujus šokius. Vėliau mergaičių sekstetas (B. Šaulytė, L. Pikelytė, A. Tamošiūnaitė, B. ir Z. Prašmutaitės ir V. Aranauskaitė) sudainavo kelias, labai vykusiai parengtas ir susidainuotas dainas. Vėliau programoje A. Vaitiekūnas skambino pianinu, D. Sadauskaitė deklamavo ir kvartetas A. ir R. Juškaitės ir V. ir A. Bruožiai vykusiai padainavo. Visą, taip vykusį ir gražų R. Kalantos minėjimą, dalyvaujant virš 300 žmonių, pravedė Algis Milvydas. Minėjimas buvo baigtas Tautos Himnu.

PASITAIKO IR TAIP ...

Sydnėjaus "Kovo" sportininkai pradėjo aukų vaju savo sportininkų parėmimui kelionei į Kanadą. Liepos 10-sios sekmadienį valdyba Lietuvių Klube surengė madų parodą. Puikius moteriškus drabužius, paskolintus iš Zinos Grosaitės moteriškų rūbų salono modeliavo pačios sportininkės: Regina Laukaitytė, Audrė ir Rita Kasperaitės, Irena Kaciūšytė, Silvija Dambrauskaitė ir Dana Karpavičienė. Klubo auditorija buvo pilna žmonių ir pasisekimas buvo tikrai stebinantis.

Po visos oficialiosios dalies, jaunimui besilinksminant, buvo sustabdyta grojanti kapela ir, šampano bonkoms šaudant, buvo paskelbta didžioji vakaro staigmena. Australijoje viešinti iš Los Angeles Laura Žaliūnaitė, susijeduoja su iškiliuoju Sydnėjaus sportininku krepšininku Romu Gulbinu, kuris, prieš kelius metus baigęs farmaciją, nepasitenkino tuo ir šiuo metu yra bebaigiantis medicinos mokslus. Kaip ir universitete, taip ir sporte jis yra pirmaujantis ir neseniai buvo išrinktas į N.S.W. valstijos rinktinę. Paskambinus šią linksmą žinią į Los Angeles, tėvas tik pasakė, leiskit man išsimiegot, o jūs išsiblaivykit... Pasitaiko ir taip...

EXPERIENCED
TEXTILE MACHINE OPERATORS
Wanted for North Bergen, N. J. Must be willing to train in Passaic, N. J. Good salary & union benefits. Language no barrier.
HIGH VACUUM TECHNOLOGY
180 Dayton Ave.
Passaic, N. J. 07055
201-472-9793

(26-32)

MASYTĖS TAKELIU ...

"Pažangiųjų" veikėja Stefanija Masytė gerai pažįstama lietuviams detroitiečiams. Kasmet ji vyksta okupuoton Lietuvon ir dažnai aprašo savo keliones bimbineje bei jokubkinėje spaudoje. Niekas tuo nesistebi. Toks tokį ten pažino ir sovietiniams pietums pavadino ...

Detroitiečiai išgyveno šoką, pagavę "Gimtojo krašto" (birželio 23 d.) laikraštuką. Šis sovietinės propagandos lapiukštis, dėl džiaugsmo kailyje netverdamas, rašė apie ... detroitietį, psichologijos profesorių Justiną Pikūną, kuris plačiai (labai privilegijuotų sovietininkų maršrutu) apkelia visą "tarybinę" Lietuvą. Jis susitiko su Vilniaus Vinco Kapsuko vado vadovybe, pažindino juos su Amerikos mokslo metodais, dėkojo už priėmimą ir išsižadėjo 1979 metais vėl atklyti. Tada Universitetas švęs 400 metų sukaktį...

Sovietinėje prievartoje Vilniaus Universitetas yra išniekintas. Jam duotas politinio budelio vardas. Kapsukas buvo aršiausias Lietuvos Nepriklausomybės priešas ir tuo pat visų Lietuvos nelaimių pradininkas. Jeigu visai įmanomas emigranto kontaktas asmeniškais sumetimais, nepakenčiamas toks kontaktas su įstaigomis ir organizacijomis kurios atstovauja okupacinę prievartą. Kapsuko patalpose yra leninizmo-brežnevizmo seminarai, katedros, instruktažas ateistinių bei bolševikinių kadru. Tad, greta "neutralaus"

Laiškai Dirvai

mokslo pilna vaga srovėna bolševikiško mokslo upės. Kas lenda pasimaudyti į tokią bolševikinę upę, sausas nesikels. Juo labiau, kada bolševikai "švęs" šio Universiteto jubiliejų. Ten bus litanių sovietinei santvarakai, Marksui ir Maskvai...

Ką atstovaus tokio sovietinės propagandos siautulio šventėje katalikiškojo Detroito universiteto profesoriaus? Save? Bet kaip patriotui, tai netinka. Savo Universitetą? Bet ar tinka katalikiško universiteto profesoriui džiaugtis Vilniaus Kapsuko jubiliejumi, kada už keliu tik kvartalų stovi išniekinta Lietuvos šventojo karalaičio, šv. Kazimiero bažnyčia, kuri taip brutuliai ir šlykščiai paversta Ateizmo muziejumi? Kokį veidą berodys Detroito Universiteto profesorius, kada kalba būtinai nukryps į sovietinio mokslo garbinimą. Gi tas spekuliacinis mokslas visur bazuotas "mokslinei ateistiniu komunizmu"?

O gal būt prie tos pat šventiškos katedros komplimentus "sovietinio mokslo židiniui" kalbės, ir "pažangios" Detroito visuomenės ambasadorė Stefanija Masytė, ir Detroito katalikų universiteto profesorius?

O tempora, o mores!

K. B.

Detroit, Mich.

MAINTENANCE PERSON

For Commercial Laundry EXPERIENCED IN ELECTRICAL AND PLUMBING CALL

313-921-4129

MR. ZEMMOL

Equal Opportunity Employer (50-39)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 1/2% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/2% — 1 metu su \$1,000, minimum.

VĒLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.I.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

GENEROLĄ JONĄ ČERNIŲ PRISIMINUS

ANTANAS ŠOVA

1919 metais su gen. Černiumi buvome Karo Mokykloje tame pačiame būryje. 1977 metų liepos 3 d. gen. Černius negrįžtamai iške-
liavo. Tie bendri darbo pergyventieji metai taip greitai prabėgo, iš atminties daug kas išdilo, o kai ką ir laiko dulkės užnešė, bet velionis mano vaizduotėje liko.

Būryje buvo įvairaus amžiaus ir išsimokslinimo kariūnų. Černius buvo su-
brendęs ir stiprus fiziniai. Kartą per topografijos teoretinę pamoką, lektorius kreipėsi į klausytojus, klausdamas ar kuris iš mokinių galėtų atitinkamą uždavinį paaiškinti, ir kai žinančių neatsirado, Černius nuosekliai ir aiškiai dalyką išaiškino ir tuo atkreipė į save visų dėmesį. Šiaip niekad ir niekur nesiskyrė iš kitų, į pirmumą nesiveržė. Nors išvykus iš Karo Mokyklos mudu skyrė tik gre-
timos pulkų skaitlinės, tačiau vėl susitikome tik 1924 metais šančių įguloje.

1925 metų vasarą Kaune laidos karininkai susirinkome praeitį prisiminti. Būvome bendro tikslo ir veiklos suburti į vieną vienetą ir tokiu vieningu vienetu buvo apsispręsta ateityje ir likti. Tada jau buvome tvirtai išpilietine ne tik kariuomenėje, bet ir visuomenėje. Į šį suvažiavimą buvo atvykę ir 1919 bei 1925 metų vyriausybės nariai ir buvę lektoriai. Kuris tai iš vyresniųjų pabrėžė, jog esame ne tik pirmieji savos mokyklos karininkai, bet iš mūsų tarpo būsią ir pirmieji savieji generolai. Nors kelias į generolus buvo dar tolimas, tačiau pabrėžimas buvo intriguojantis — kuriam gi ta garbė teksianti.

1937 metais Černius ne tik pirmasis mūsų Karo Mokyklos auklėtinių generolas, bet ir antrasis kariuomenės hierarchijos eilėje, o 1939 metais ir ministeris pirmininkas.

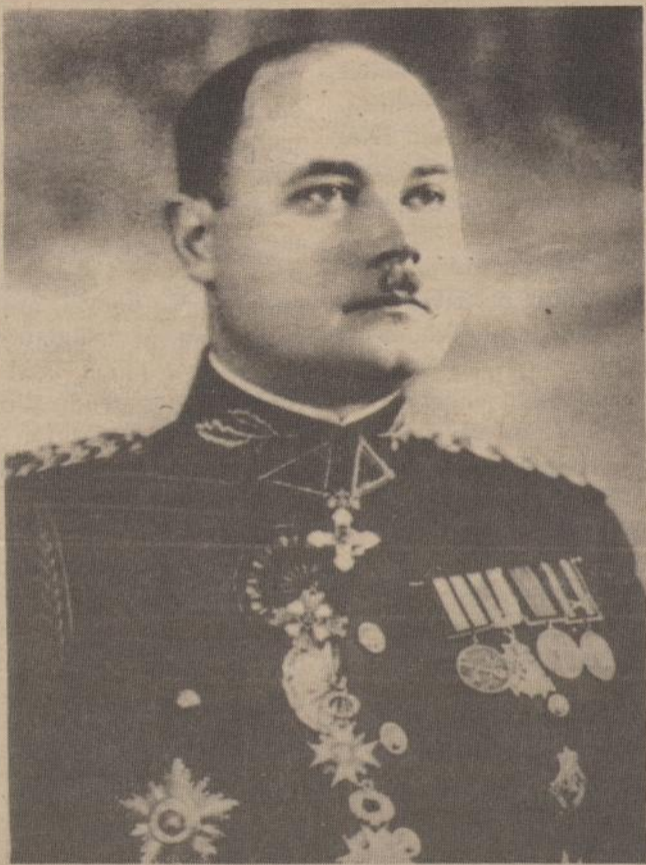
Tenka grįžti kiek atgal. Černius įsigijęs brandos atestatą, 1924 metais persikelia iš Ryšių bataliono ir įstoja į universitetą. Ryšių batalione buvo adjutantu. Gi būti dalies adjutantu reikia turėti ir reikiamų pareigos savybių: takto, žinių, respekto, dalies vado ir karininkų pasiutekėjimą. Laisvu nuo tarnybos laiku Černius lankė Technikos fakultetą ir, kiek sąlygos leido, atsidėjęs dirbo ir mokėsi.

Per eilę tarnybos metų tiesioginiai jo viršininkai žinojo Černių esant darbštų, ryžtingą ir kruopštų. Anuo metu, ne tik jaunai kariuomenei, bet ir atsikūriantiems valstybei reikėjo įvairiai parengtų specialistų. Černius negalėjo likti nepastebėtas, nors save talentingu ar gabiu nelaikė. Ten kur trūko žinių ar patyrimo — kruopščiai dirbo,

turėjo "gaspadorišką" nuoseklų protą, o reikale ir iš-
tvermę. Velionis keletą kartų buvo mano tiesioginiu viršininku. Kartą, išsikalbėjęs, pasisakė, esą jam 4 valandų miego pakankamai pakanka, kad vėl jaustųsi pajėgus galvoti ir dirbti.

Černius, atrankos tvarka, tampa kandidatu į Karo in-

kad ir neilgai eitos pareigos Černiui ir valstybei buvo naudingos. Buvo miela ir man velionį pažinti kaip viršininką. Iš anksčiau paminėtų pareigų, Černius, jau gen. št. pulkininko leitenanto laipsniu, yra skiriamas kariuomenės štabo operacijų skyriaus viršininko pareigoms. Kad ateityje ne-

A. A. gen. Jonas Černius

žinierijos mokyklą Belgijoje. Su išvykusiais studijoms į užsienį visko įvyksta: vieni baigę ir grįžę — nuoširdžiai dirba, antri persiima naujojo krašto politinėmis idėjomis, tampa nesukalbabais, o būdami užsienyje persiima ir kitokiomis negerovėmis bei įpročiais. Taigi, nevisi ir gabus jaunuoliai galėjo būti siunčiami studijoms svetur.

J. Černius, sėkmingai baigęs karinę inžinerijos mokyklą, buvo paskirtas Technikos dalies vedėju, o pakeltas ir į inž. majoro laipsnį, siunčiamas į Prancūziją — generalinio štabo karininkų mokyklą. Gal dar ir dabar kai kam kils klausimas, kodėl būtent Černiui tiek daug "krauta", kokia prasmė rengti universalų specialistą.

Kiekvienai tautai Valstybės saugumas yra vienas iš pirmaeilį ir svarbių dalykų. Vyriausybės krašto saugumo nenoriai perleidžiamas tvarkyti generolams net ir karo metu. Jei ir pavėdamas, tai norima priekyje turėti visais atžvilgiais tinkamą ir gerai parengtą žmogų. Černių vyriausybė buvo numaciusi kaip tinkamą aukštoms pareigoms, todėl jis buvo atitinkamai ir ruošiamas.

1933 metais, velionis Technikos kariuomenės dalies štabo viršininkas. Perkrautas administravimo ir lektoriavimo darbais, viešumoje retai rodėsi. Šios,

tektų darbo nutraukti dėl nustatyto stažavimo įvairiose pareigose — Černius atlieka pulko vado stažą.

J. Černius ne tik karo inžinerius — vietovės karo reikalams panaudojimo specialistas, bet ir generalinio štabo karininkas. Iš mūsų, t. y. 1920 metų patirties sekė sena taisyklė: "Kai gini viską — nieko negini." Atrodė kariuomenės vadovybė buvo nusistačiusi Černiui šiose pareigose "užšaldyti", o jo įgytas žinias ir vėlesnes studijas įtraukti į valstybei ginti operacinius planus.

1934 metų įvykiai — birželio sambrudis — Černių užklumpa 2 pėstininkų pulko vado pareigose — laikinoje sostinėje. Karyboje laukimas nepakenčiamas — reikia veikti, o kai kada geriau laukti ir melstis. Nežinau kaip Černiui su malda būta, bet ženklo su ranka "down" reikėjo, jau vien iškilusio burbulio slopinimo sumetimais.

Černius nors oficialiai skaitėsi operacijų skyriaus viršininku, pareigų nebuvo pradėjęs. Tuometinės sąlygos jam primetė kitas — Karo Mokyklos viršininko pareigas.

1934 metų įvykiai gen. št. plk. St. Raštikių užklupo šiauliuose. Pastarasis sutikęs priimti kariuomenės vadovavimą, žinojo kokią karinę pajėgą nori turėti ir kas krašto saugumui reika-

linga, o ir taip pat artėjančio karo pobūdį.

Lietuva viską (karinius įrengimus, kareivines, kelius, organizacija, įstatymus) buvo paveldėjusi iš caristinės Rusijos strateginių reikalavimų. Ligi šiol čia viskas buvo palikta kaip neišvengiama blygybė. Gen. St. Raštikis ant daugumos to "paveldėjimo" užbrėžė kryžių. Iš vyriausybės gavo pritarimą ir teisę viską pagrindinai pertvarkyti. Savo padėjėju jis pasirinko J. Černių. Mano patirtimi, pasirinkimas buvo apgalvotas ir sėkmingas. Raštikis — Černius porą reikia priskirti prie buvusių laimingų vedybų.

Artėjantis karas reikalavo turėti pajėgią kariuomenę kovai ir tai trumpiausiu laiku. Kai karai lietė tik kariuomenę, tai tokie laikai buvo jau praeityje, ateities karui turėjo būti parengta visos valstybės gyvenimo sritis. Negalima buvo ignoruoti nei ministro, nei eilinio piliečio. Be kariuomenės vado, štabo viršininko ir štabo, buvo dar ir divizijų vadai, ginklų rūšių ir tarnybų viršininkai. Jie visi turėjo būti į persitvarkymo darbus įjungti. Černiaus pareiga buvo visiems persitvarkymo darbams (ir įstatymų parengimui) vadovauti. Jis čia pasirodė ne tik kaip veiklus ir sugebąs administratorius, bet ir ryžtingas vykdytojas — vadovavo įvairiems pasitarimams, dirbdamas net po 11-12 valandų kasdien. Posėdžiai su ginklų rūšių ir tarnybų vadais vykdavo vakarais ir tęsdavosi 3-4 val. Šituose posėdžiuose man teko sekretoriaus ir referento pareigos. Černius rodė nepaprastą ištvermę, dabstumą, taktą, nuoseklų ramumą — niekad nesikarsčiuodavo.

Štabo viršininkui priklausė ir svetimųjų valstybių ir savieji karo atstovai svetur. Santykiuose su svetimais generolais Černius buvo patrauklus, laisvai kalbėjo keliomis svetimomis kalbomis. Būdamas ir imponuojantis, Černius su pagarba buvo ir svetimųjų respektuojamas.

Kariuomenės organizacija yra ginklavimo funkcija. Ginklavimui valstybės gynimo tarybos buvo skirta 175 mil. litų per 7 metus, t. y. po 25 mil. litų kasmet. Taigi geriausiu atveju mūsų kariuomenės organizacija galėjo būti visumoje įvykdyta tik 1942 metais. Kariuomenei išlaikyti paprasta samata kasmet didėjo. 1942 metais turėjo siekti 90 mil. litų. Čia neužteko valstybės prezidento ar ministerio pirmininko pritarimo, reikėjo galios ir prie-

volės vykdyti ir vėlesniems pareigūnams. Vienos problemos turėjo būti sprendžiamos Karo Taryboje, kitos — Valstybės Gynimo Taryboje.

Pokarinis vakarų Vokietijos federalinės respublikos ministeris pirmininkas dr. Adenaueris sakė: "Visi generolai prieš karus ir už kariuomenės reikalams lėšų didinimą." Ir dar pabrėžė, kad tai daro visų valstybių generolai. Mano supratimu šie Adenauerio žodžiai išdėmėtini jau vien dėlto, kad Černius buvo ne tik mūsų kariuomenės štabo viršininkas, bet ir ministeris pirmininkas. Be to, jam buvo primetamas neprišijungimas prie nacistinės Vokietijos karo su Lenkija, t. y. karo vengimas.

Kaip iš plk. Vc. Šliogerio knygos "Valstybės Prezidentas Smetona", seka: Prezidentas su ministru pirmininku dėl mūsų kariuomenės kariauti su kaimynais pajėgumo buvo įkritę į melancholiją. Dėl to mūsų pajėgumo, Černiui teko susidurti ne tik su vyriausybės vadovais, bet ir su šviesuomene. Nepriklausomybės negavome kieno nors sprendimu ar malone iš viršaus. Nepriklausomybę tauta pati išsikovojo savo ryžtingu noru savarankiškai gyventi. Istoriją kūrėme patys, iš svetur malonių nebuvo laukta. Artėjantis karas reikalavo ir tobulesnės valstybinės santvarkos realizavimo. Kariuomenė tautos veidrodis. Černius visą laiką ėmėsi priemonių kariuomenę išlaikyti arčiau tautos.

Buvo sukurta net visuomenės su kariuomene suartinimo komitetas su dr. K. Sruoga priešaky. Tautai nebuvo galima primesti dominuojančios struktūros. Černius buvo už artimus santykius su visuomene, už visų ryžtą savarankiškai gyventi palaikymą. Į politines partijas iš aukšto nežiūrėjo ir politikus respektavo.

1938 metais mūsųose padėtis nebuvo žavi. Jei gen. Černius, kaip tvirtinama, Valstybės Prezidentui pasisiūlęs į ministerius pirmininkus, jei taip iš tikrųjų ir buvo, tai jis tai padarė aplinkybių bei artimųjų verčiamas.

Gen. Černius kasdien turėjo kontaktą su kariuomenės vado. Valstybės gynimo ir kariuomenės parengimo karui reikaluose nuomonių skirtumo tarp jų nebuvo. Be to, įvairiais klausimais buvo parengti samprotavimai, kai kur pavadinami planais, kurie buvo kariuomenės vado patvirtinti ir svarbesnės vietos kariuomenės vado ranka pabrauktos. Būta ir skirtingų nuomonių. Kariuomenės vadovybė susidariusius nuomonių skirtumus noriai sutikdavo persvarstyti dar ir

(Nukelta į 8 psl.)

GENEROLĄ JONĄ ČERNIŲ PRISIMINUS...

(Atkelta iš 7 psl.)
tais atvejais, kai klausimai buvo jau svarstyti ir Karo Tarybos priimti. Užsispirmo niekad nebuvo. Per eilę metų negirdėjau: "Mes taip norim ar mums taip reikia."

Pavojaus atvejui, pertvarkant pasirengimo planus, generolo paklausiau — ko norėtų ir kokie atskiri planai turėtų būti. Gen. Černius: "Vienas planas visu pajėgumu ir trumpiausiu laiku". Šitame pasakyme aptarta ir mūsų strateginė padėtis. Generolas buvo nuomonės, kad priemonių gintis teks griebtis tik kritiškiausiu atveju.

1937 metų Kalėdoms iš Maskvos atvyko gen. K. Skučas, kuris pasisakė turėjęs pasikalbėjimus su reziduojančiais Maskvoje kitų valstybių karo atstovais, tarp jų ir su Vokietijos gen. Koestringu. Esą karas tarp SSSR ir Vokietijos įvyks. K. Skučui į jo klausimą kas bus tas pralaimėtojas, buvo atsakyta: "Lenkija."

Gen. Černius: "Mums nebus geriau." Kur tas karo židinys kils sunku buvo pasakyti, tačiau su naujo karo žygio per Lietuvą variantu teko skaitytis ir pasirengimus peržiūrėti. Karo Muziejaus sodelyje buvo mūsų Nepriklausomybės kovų grobis: du 155 mm pabūklai ir keletas lauko artilerijos patrankų. Pabūklai tuoju iš sodelio dingo ir buvo artilerijos dirbtuvėse sutvarkyti. Dar kartą patuštinti artilerijos sandėliai ir papildyti mobilizaciniai planai. Štabo viršininkas įsakė ir visuomenę informuoti, kad kariuomenės vadovybė padarysianti viską krašto saugumui užtikrinti, tačiau galimas ir nesipriešinimo atvejis. Tas buvo išdėstyta "Židinyje" 20 metų Nepriklausomybės minėjimo proga.

Skambutis. Ateinu, ir man tuoju generolas Černius sako: "Gautas 48 val. lenkų ultimatas. Vyriausybės sprendimas nežinomas. Tuoju išpėti priedangą." Lenkų ultimatumo proga atsirado užmetimų ir priekaištų. Reikia visuomenę informuoti. Padavus man ilgesnį rašinį, gen. iš ryto jį man gražina ir sako: "Pasiųsk plk. Šarauskui, jis jau žino ką reikia daryti."

Skyriaus darbo sritis buvo šakota, t. y. lietuviški darbus, civilines įstaigas, karinę prievolę, interesus. Pasitaikydavo atvejų kai nuomonės skyrėsi. Tačiau man neteko išeiti iš Černiaus kabineto nepatenkintam. Štabo viršininkas rasdavo būdą skirtingą savo nuomonę pasakyti tokioje formoje, bei ją argumentuoti taip, kad negalėjau nesutikti.

1939 metais, prasidėjus

Vokietijos-Lenkijos karui, Černius buvo ministeriu pirmininku. Lietuva pasiskelbė laikysiantis tame kare neutraliai. Gi pasiūlymų ir patarimų netruko esant progai atsiimti ir Vilniū. Vokiečių okupacijos metu Černiui teko būti kryžminėje padėtyje — tarp savųjų ir vokiečių. Dalis savųjų ir vokiečių jam prikišo, kad jis neprisidėjo prie vokiečių karo su Lenkija, o kiti, kaip jis buvo SSSR armijos generolas.

Gynimasis nėra lengviausia kariavimo forma. Čia įeina dėsni: "laukti ir žiūrėti." Vyriausybė pasiskelbė "lauksianti", bet niekur nepasiskelbė kaip ilgai ji žiūrės. Pralaimėti nenori ne tik vadai, bet ir kariuomenė. Kas įvyksta su tauta kai karas pralaimimas — visi gerai žinome. Visos tautos iš generolų reikalauja karus laimėti, ir jei negalima — vis tiek laimėti, su paskutiniu kareiviu. Mūsų karo vadovybė gerai žinojo kariuomenės pusių pajėgumą ir mums karo laimėjimų galimumus, o prisidėti prie tų, kurių laimėjimas abejotinas, tautai reikštų pražūtį.

Lenkijai karą pralaimėjus, Lietuvai susitarus su SSSR dėl įguly ir tarpusavio pagalbos, gen. J. Černius buvo atleistas nuo ministerio pirmininko pareigų ir gražintas į kariuomenę brigados vado teisėmis prie kariuomenės štabo viršininko.

Tenka pasakyti, kad lietuvių tautos istorijoje į Lietuvą svetimų įgulos buvo įvestos ne pirmą kartą. Buvo atvejų, kai jos buvo ir likviduotos, taigi patirties būta. Šiuo kardu, pasirašius su SSSR susitarimą ir SSSR įguloms išsidėsčius Lietuvos teritorijoje, Lietuva atsidurė visiškoje SSSR malonėje.

Kai gen. Černius sėdėjo savo kabinete ir peržiūrėjo operacinius planus, kuriuos reikėjo pertvarkyti ir priderinti naujoms susidariusiomis sąlygomis, įvyko staigmena — kariuomenės vado vietą užėmė div. gen. V. Vitkauskas, o gen. Černius turėjo išvykti į Vilniū, I-sios divizijos vado pareigoms.

Lenino paskelbtas dėsni: Viskas teisėta, teisinga, moraliu ir etiška kas stiprina sovietų santvarką

— mums buvo svetima. Ir su šitomis visiškai mums svetimomis moralinėmis pažiūromis, pirmiausiai teko susidurti gen. Černiui santykiuose su SSSR įguly vadais.

Lietuvą įjungus į SSSR, div. gen. V. Vitkauskas tapo 29-teritorialinio korpuso vadu, brg. gen. J. Černius — štabo viršininku. Man teko abiejų generolų patvarkymus vykdyti. Tenka šiuos du vadus nors trumpais bruožais palyginti. Vitkauskas, nors buvo save sudrausminęs, tačiau kritišku metu, ar iš šalies sugestijonuojamas — karščiuodavosi, jaudinosi. Kai tuomet klausdavai, ar galima ką nors taisyti ar padėti, — atsakydavo: "Nieko, tik galima daugiau pakenkti." Černius elgdavosi kitaip. Jis nesijaudino, nesikarščiaavo, nors ir būdavo pagrindo iš lygsvaros išeiti. Černius visada rasdavo išeitį — tuoju susidarydavo sprendimą ar siūlymus.

1973 metais parašiau J. Černiui laišką su tikslu atitaisyti įvairius mūsų spaudoje klaidžiojimus, kurių arba visai nebūta, arba įvykę kitaip. Kovo 7 d. Černius man atsakė draugišku laišku, iš kurio vieną pastraipą cituoju: "Rašyti ką nors spaudoje, kad ir apie Vitkauską, tikslo nepasieks — bus dar daugiau polemikos ir priekaištų. Jau ir taip per daug kledėjimų".

Vadovaudamasis Černiaus išdėstyta pažiūra, kad nesukelčiau polemikos nuo tolimesnių įvykių aprašymo — susilaikysiu.

1941 metais vasarą, man grįžus į Kauną, kreipėsi Radiofono direktorius, esą iš Reicho užsienių reik. ministerijos yra atvykęs aukštas pareigūnas ir prašo informaciją kaip įvyko 29-jo korpuso sovietizacija. Kreipiausi į Černiū ir prašiau patarimo. "Matei kaip buvo, nieko nekaltink", buvo jo atsakymas.

Bendrai turiu pasakyti, kad gen. J. Černiaus ir šeimos gyvenimas nebuvo rožėmis klotas. Lietuvoje, nepriklausomybės laikais buvo perkrautas darbu, tremtyje skaudžiai pergyveno dukters mirtį. 1973 metais, velionies žmoną ištiko širdies priepuolis, nuo kurio ji jau nebeatitaisė. Gi pats gen. Černius mirė vėžio iškankintas.

Ilsėkis, mielas bičiuli, ramybėje.

PIRMOSIOS GYVENIMO DIENOS BRAZILIOJE

(6)

FELIKŠAS RALICKAS

Kelias ėjo šalia miško, dar pirmą sykį šioj vietoj. Milžinai medžiai apipinti nuo šaknų iki viršūni; žydinčiais vijokliais. Už miško didelė pakalnė. Jau iš tolo pamatėme vingiuojančią upę. Tiltu jokio nėra persikelti į aną pusę. Einame per kietą žolę paupiu. Vanduo murzinas, pilnas drumzlių. Netoli iš upės kranto iškilo du tukanai. Kad tik krokodilų nebūtų, kažin kuris išsitarė. Dar paėję toliau, mūsų laimei, radome nelaibą medį pervirtusį skersai upę, bet pereiti turėjome gauti kokią kartelę pasiremti. Išsitraukėme peilius iš maksčių ir greit išsipiovėme iš netoli augančio bambuko krūmo karteles ir jų pagalba perėjome į antrą pusę. Ėjome galvijų išmintu taku per plačią lygumą, kurioj augo išsiskirstę mažos kokuso riešutu palmės. Priėjome prie vienos palmės: ant žemės buvo daugybė nukritusių riešutų; prisirinkome daugybę ir ėmėme ieškoti akmens. Na ir apversk visą žemę, bet akmenis nerasi. Ir kai priėjome vėl prie upės, kurią buvome palikę jau už kokio kilometro, radome trupiančios uolos gabalus. Ką darysi, nusinešiau ir tuos gabalus. Deja, tik kelis riešutus tesudaužėm ir uolos sutrupėjo į šmotelis. Bet riešutu luoba, bent colio storumo, o branduolis sulig mažos pupos grūdų didumo. Bet vistiek visiems teko ragauti palmės riešuto.

Kuomet lyguma kilo į aukštą kalną, radome kelią ir nutarėme juo keliauti. Užėjome ant kalno, sustojome pasidairyti aplinkui. Saulė jau buvo pakilusi. Oras buvo švarus ir matėsi puikiausiai iki pat horizonto. Čia pat žemai tęsėsi tik ką palikta mūsų lyguma, per kurią iš tolo matėsi vingiuojanti mūsų pažįstamoji upė. Už lygumos berybė kavos jūra ir mažas plantacijos kaimelis, dar toliau kalnai, pakalnės ir vėl kalnai ir dingsta toliman horizonte. Antroje pusėje matėme didelį mišką. Pasilsėję leiromės miško linkui. Niekur dar nebuvom sutikę jokio žmogaus. Apžiūrėjome savo ginklus ir rengėmės į tamsų mišką. Iš lengvo žengėme siauru keliu, tik kažin kas aukštai lyg sučypė ir sujudino šakas. Visi pakėlėme galvas ir pamatėme katės didumo kelios beždžionės ilgauodegės. Jos pajutė mus, čypė ir šoko per šakas į miško gilumą, ir dingo mūsų naujas išpūdis. Pataisę besmunkantį upą drąsiai slinkome per mišką. Paėję kokį kilometrą atsidūrėm nedidelėj aikštėj, kur augo kukurūzai jau prinokę. Čia pat šale kelio augo keli jau mums pažįstami mamono medžiai pilni vaisių. Kelis nusiraškėm, bet valgyti dar negalėjome, nors žinojom — vietiniai labai brangina, kaip gerą vaisių. Kukurūzų laukas rodė, kad čia turi būti gyventojų. Ir iš tikrųjų, kai išėjome į kelią, už kukurūzų pastebėjome du gretimą vienkiemiu šale kelio. Aplink trobas augo daugybė apelsinų medžių ir daugybė geltonų vaisių. Būtinai nutarėme nusipirkti apelsinų. Vietos papročių kurį išmokome iš savo kaimynų, priėjome prie vartų ir aš paplojau delnais. Išėjo baltos rasės ginkluotas žmogus, paskui jį moteris ir pulkas vaikų. Būta italų tautybės žmonių "Bondia, bondia" pasisveikiname. Norime pirkti laranžių, — sakau aš jam, ir jis atnešė apie penkiasdešimt vaisių už 200 reisų. Visi nustebome, nei vienas netikėjome, kad tai bus tik už du šimtu reisų. "Visi" atsakė italijonas, kai aš pagaliau paklausiau, nerasdamas kitos išeities. Visi surinkome savas nosines ir surišome į jas visus apelsinus.

Užmokėję atsiveikinome ir nuėjome sau keliu. Gerokai paėję susiradome patogią prie kažinkokių medžių pavėnios vietą ir pradėjome peiliais lupti apelsinus. Daug suvalgėme, bet ir daug liko. Surišome į nosinę ir dar pasilsėję ėjome toliau. Ilgai ėjome keliu, daug miškų ir tuščių vietė praėjome. Kelis kartus ir naujų kelių užtikome. Kur manėme galėsią paklysti grįžtant, darydavome ženklus.

Kai mes ramiausiai baigėme išeiti iš miško, staiga išgirdome baisų triukšmą. Lyg kelių šimtų arklių bėgimas, ir kas kart artėjo į mus. Sustojome ir rimtai susirūpinome, laukėme ir manėme jau turėsime pavartoti savus ginklus. Bet staiga bildesys sumažėjo ir greit visai nutilo. Tada baigėme išeiti iš miško ir prieš mus buvo dratų tvora, o ant kelio vartai, prie kurių tik ką buvo perjojęs vietinis žmogus. Jis jojo ant mulo, jo balnas buvo didelis, apdengtas kalinkokių geltonai dažytu kailiu. Žmogus buvo apsilvilkęs baltais drabužiais be švarko, už jo diržo kabojo smailasis "facas", kitas platus ir didesnis "facas", ir dvivamzdis revolveris. "Garušia", buvo basas ir ant vienos kojos turėjo prisirišęs didelį dantuotą pentiną. Jojo riščia ir vis smagino "būrą" su nagaika arba suduodamas "būro" pašonėn savo pentinu. Prajudamas pro mus, pridėjęs ranką prie skrybelės pasveikino "Bom dia".

Tik dabar supratom tą bildesį, kuris buvo mus išgaidinęs. Toliau į šalį pamatėme didoką bandą galvijų.

N/C SERVICEMAN ELECTRONICS & MECHANICAL REPAIRMAN

For Numerical Control Machine Tools, Opportunity for N/C Serviceman who is tired of travel and wants to settle down to a responsible position with an opportunity for growth and advancement. Should have experience in electronic and control repair and maintenance of N/C machines. Excellent pay, fringes and working condition.

Contact D. L. Beaver

ERICKSON TOOL CO.

34300 SOLON ROAD, SOLON, OHIO 44139

216-248-1000

An Equal Opportunity Employer M/F

(31-33)

KAS BUVO? - KAS YRA? - KAS BUS?

A.A. DETANTĖ

JURATĖ STATKUTĖ-DE ROSALES

"Šioje amžinojo poilsio vietoje guli Detente. Gimė 1953 metų kovo 1 d. Mirė 1971 m. kovo 8 d."

Pažvelkime tikrovei į akis. Detentes gyvavimas niekad nepriklausė nuo JAV-bių. Detente atsirado Stalino mirties dieną, kai

naujiems sovietų valdovams iškilo būtinas reikalas stabilizuoti savo valdžią ir teko remtis vakarais bei palaipsniu tarptautiniu atlydžiu.

1953-1971 metų laikotarpyje šansai priaugti prie palaipsnio rytų-vakarų blo-

kurie dar tebestovėjo galvas iškėlė ir žiūrėjo mūsų linkui, jie mat ganėsi arti kelio ir šis raitelis juos pabaidė ir jie ėmė bėgti tolyn. Sustodami, žiūrėjo ar dar yra pavojus, kai mes perėję ir uždare vartus pajudėjome eiti, jie vėl pasibaigė ir pastatė ausis bėgo tolyn darydami tokį pat smarkų bildesį ir pabėgėję sustojo, vikriai atsi- gręžę pastatė ausis ir žiūrėjo į mus. Dabar mes galėjome puikiai matyti beveik laukinių "zebu" bandą. Dideli gyvuliai, ragai labai smailūs ir ilgi, buvo ir visai be ragų. Karvės turėjo po didelę kuprą ant pečių, o jaučiai turėjo dvi, vieną ant sprando, kitą ant pečių. Sako, kad kai kada esą pavojingi. Bet dabar mes tolome nuo jų ir jie visai nusiramino ir nulenkė galvas į žolę.

Jau buvo vidurdienis. Mes vis keliavome toly ir tolyn, ar nepamatysime kokio miestelio, bet miestelio, kaip nėra taip nėra. Pykome už tą nelemtą išgastį su zebu banda. Jei ne jis nors būtume tą sutiktąjį raitelį paklausę apie miestelio buvimą. Pradėjo troškinti troškulys. Nors turėjome apelsinų, bet jie mažai tegalėjo ką pagelbėti.

Dar ilgai ėjome. Kai užėjome ant vieno aukšto kalno ir nutarėm grįžti atgal, staiga išgirdome lyg dainos balsas; iš pradžių viskas liejosi draugėn, paskui aiškėjo ir kai nustebę užgniauzėme kvapą ir išsižioję ėmėme klausyti, jau pažinome tikrą lietuvišką melodiją, kurios atskirų balsų vistiek negalėjome atskirti, ir taip kartojo keletą kartų.

Tikrai čia turėsime rasti lietuvių, tvirtinau aš ir visi, žinoma, pritarė. Paėję keliu, pamatėme žemai pakalnė raudonų stogų kaimelį, kur matėsi, kad krutėjo žmonės. Bet pakalnė buvo toj vietoj labai stati ir apaugusi neįžengiamais, labai susipynusiais krūmokšniais kurie buvo nuo pat šaknų iki viršūnių smailiais dygliais apaugę, kad jokiū būdu nebūtų galima praeiti sveikais rūbais ir nekravinomis rankomis. Aš vedu, — būtinai turime surasti kelią į pakalnę, ir juos surasti ir su jais pasikalbėti, juk jau keli mėnesiai praslinko kaip mes nematome kitų lietuvių. Daug kelio reikėjo mums pereiti iki pakol, apėję kalną, patekome į kaimą. Buvome girdėję, kad esą tokių plantacijų, į kurias nesą galima įeiti iš kitų plantacijų kolonistams. Todėl prisiartinę prie pirmos trobos, paklausėme ten sėdinti pusiau juodą žmogų ar galima įeiti.

— "Dėl ko ne, čia yra jūsų tautiečių". Tuomet jau laisvai drožėme į kitą galą kaimo. Dar nebuvo nuėję iki pusės kaimo kai čia pat išgirdome armoniką, berėžiant lietuvišką polką. Mus sutiko keletas lietuvių. Kaip, iš kur, ar seniai? Tik pylė mums iš visų pusių klausimus. Tuojau traukė vidun trobos ir vaišino, siūlė kiek nori "pingos" — degtinės. Išsikalbėjome, išsiaiškinome. Jų jau esama daugiau metai čia. Jau esą įsigyvenę ir turi kai kurie po kelias kiaules, vištų pulkus, bet nežina, ar būsią daugiau, ketiną važiuoti į miestą ir t.t. Klausėme, ar nežina apie einantį Sao Paulo lietuvišką laikraštį. Girdėję, bet nežina. Pasikalbėjome, pasiskundėme likimu ir mes ruošėmės atgal namo. Pasilikit, pernaktokit, čia pavakaruosim, pašoksime, kalbėjo viena lietuvaitė. Nesutikome ir prisiminę savo kelionės nepasiektą tikslą, klausėme apie čia esantį miestą. Atsakė, kad čia nesą jokio miesto. Na, tiek to, bet vistiek turėsime naujienų parėję papasakoti. Širdingai atsisveikinę, dar mus palydėjo iki kaimo galo, išsiskyrėme.

Saulė jau seniai buvo persiritusi per vidurdienį. Sužinojom, kad iki mūsų plantacijos yra apie 15 km. Skubėjome. Kai kur buvo labai gerai mūsų padarytieji ženklai. Dar nebuvo prie upės, kai jau sutemo. Patamsyje nepamatėme, kad būta dviejų kelių ir mūsų pasukta į kitą kelią, ir kai priėjome upę, be galo nustebome pamatę prieš save medinį tiltą. Argi paklydome? klausėmės vienas kito. Eiti reikėjo ir ėjome. Kaip pradžiūgome, kai priėjome prie to paties miško, kurio pakraštį eina tas pats kelias, kuriuo atėjome, tik mūsų dienos metu neteislingai įsižiūrėta ir pasukta į šalį.

Kuomet grįžome į kaimą, radome savuosius jau susirūpinusius, belaukiančius. Visi susirinko mūsų nuotykių klausytis.

(Iš leidinio "Lietuvių imigracijos Brazilijon penkiasdešimtmetis 1926-1976").

kų sistemų suartėjimo ir bendradarbiavimo buvo realūs, nes jie rėmėsi apčiuopiamais, sovietų imperijos gyvavimui būtiniais, reikalavimais. Vincas Rastenis buvo visu 100% teisus, kai jis anuomet įrodinėjo, kad mes turime visais būdais atlydžio laikotarpį išnaudoti mūsų interesams. Kuo gal tik galima nustebti, tai JAV užsienio reikalų sekretariato anuometinė trumparegystė ir nesugebėjimu silpną Kremliaus valdovų padėtį panaudoti stipraus detentes pleišto įmušimui į Sovietų imperiją.

Minėdama kokiū būdu 50tame dešimtmetyje lietuvių tauta įrodė savo gajumą ir prisikėlė kaip Feniksas iš pelenų su naujai atgimusia tautine sąmone, stebėjau, kokiū instinktyviai sinchronizuotu būdu anuometinėje Lietuvoje savaime susijungė į bendrą krūvį trys skirtingos jėgos: grįžtantieji tremtiniai, siunčiama materialinė pagalba iš vakarų ir naujas vietinis priauglis pačioje Lietuvoje. Turime pripažinti, kad mes tuomet parodėme kur kas greitesnę orientaciją, negu pav. Washingtono užsienio politikos planuotojai.

Deja, tikros, kiek sovietams įmanoma sąžiningos, detentes galimybės dingto tuomet, kai vak. Europa nulenkė galvą prieš žibalo tiekimo blokadą ir sutiko su pirmuoju naftos kainų drastiškų pakėlimu. Tą dieną, sovietams lyg iš dangaus nukrito į rankas pasaulio kontrolės raktas. Tai įvyko 1971 metų pradžioje. 1972 metais parašiau eilę straipsnių (Klausimai be atsakymų) ir aptariau naujai susidariusią pasaulinę padėtį.

Klausimuose be atsakymų teko numatyti pono Deficito ir jo dukters, panelės Infliacijos viešpatavimą vakarų pasaulyje sekančių 10-ties, 15-kos metų bėgyje. Pamenu, kad rašant Klausimus be Atsakymų, pats nurodymas, jog JAV turės stambų deficitą išrodė neįtikėtinas. Šiandien, praėjus vos penkiems metams jau priėjome prie tokio taško, kad pačios JAV sąmoningai didina deficitą su tikslu pristabdyti recesiją: prez. Carterio numatyta mokesčių ir išlaidų politika, JAV valdžios apskaičiavimais, įneš 75 milijonų deficitą į JAV 1977 metų biudžetą.

Rašytuose 1972-ais metais straipsniuose numatėm, kad naujai susidariusios padėties progresija užtruks maždaug 10-15 metų. Vėliau, rasi 1973-iais metais rašytuose straipsniuose, vėl priėjau išvados, kad patogiausias sovietams momentas suduoti JAV-bėms stipriausius ekonominius smūgius išsivystys 80-ųjų metų dešimtmetyje, kai JAV stovės giliausio deficito punkte, o naftai atomi-

Užsisakykite knygą

LIETUVIŲ DAINOS AMERIKOJE

Surinko ir suredagavo Dr. JONAS BALYS.

Antrasis rinkinys: Lyrinės meilės, papročių, darbo, švenčių ir pramogų dainos.

Knyga turės apie 400 psl. ir 702 dainas su aiškinimais, bibliografija, angliška santrauka ir kt.

Spausdinimas jau įpusėtas. Užsakant iki spalio 1 d. kaina \$6 (cėliau bus \$8). Užsakymus siųsti: LITHUANIAN FOLKLORE PUB., 1105 Chiswell Lane, Silver Spring, Md. 20901

Pastaba: Yra daug dainų užrašytų iš Clevelando lietuvių 1949 m.

nio ar solarinio pakaitalo dar nebus išvystyta plačių mastu (pagal JAV žinovų viešus pranešimus, naftos pakaitalai bus įmanomi tik 90-tame dešimtmetyje).

Prieš penkis metus jau pakartotinai minėjau savo straipsniuose, jog vakarų valstybėse deficitas ir infliacija išsaus vidinę suirutę ir suteiks komunistams galimybę laimėti rinkimus. Tokios galimybės pavyzdžiu anuomet stačiau Italiją. Šiandien, Italijos ir Prancūzijos rinkimai anuometinį mano spėjimą neįtikamai patvirtino.

Jei deficitas ir infliacija priverčia ne vieną kultūringą vakarų Europos valstybę kristi kaip prinokusiam obuoliui į sovietų sterblę, ką bekalbėti apie vadinamąsias "trečiojo pasaulio" naftos neturinčias valstybes, kurių kasmetinių einamosios sąskaitos deficitų bendra suma svyruoja tarp 30 ir 40-ties milijonų dolerių į metus. Pasižvalgykite.

Pietų Amerikoje, paskutinių kelių metų bėgyje sovietų artimos draugystės pusėn pasuko Peru ir Britų Guyana. Nežmoniškas praskolinimas ir infliacija pastatė Urugvajų ir Argentiną ant civilinio karo krašto. Nepakeliami ekonominiai sunkumai iššaukia kaskart didesnę politinę įtampą Kolumbijoje.

Afrikoje, sovietams prijauniančių kraštų išdygo kaip pupų: Mali, Niger ir Nigerija, Ghana, Congo,

Uganda, Tanzanija, Zambija, Mozambique, Madagaskaras, Etiopija. Visiškai sovietų žinion perėjusių kraštų tarpe randasi trys išpūdingai strateginiuose punktuose slypinčios valstybės:

(1) Guinėja su sovietų bazėmis kontroliuojančiomis Pietų Atlantą ir priėjimą prie Gibraltaro sąsiaurio; (2) Angola, kuri, sujungta su prijauniančiomis Zambija ir Mozambique gali kada tinkama izoliuoti Pietų Afriką apsukantį vandens kelią į Ameriką ir Europą (tuo keliu kasmet gabenama 350 milijonų tonų naftos), ir (3) Somalija, kuri kontroliuoja įplaukimą į Raudonąją Jūrą ir tuo pačiu į Suezų kanalą.

Azijoje, padėtis yra žymiai painesnė, nes ten maišosi kinų ir sovietų antagoniškos įtakos. Tačiau ir ten randame keletą šurpių "detentes" aukų, nes prie Pietų Vietnamo likimo tenka dar pridėti nežmoniškas Cambodijos kančias.

Detente? Jos senai nebėra gyvos. Teliko tuščia detentės iškamša, kurią sovietai laiks nuo laiko perdažo naujomis spalvomis ir jau šeši metai kaip vartoja "let's pretend" politikos tikslais.

AUTOMATIC SCREW MACHINE

Foreman
SECOND SHIFT
Conomatic experience necessary. High hourly rate. Call or apply:
S & K SPECIALTY CO.
685 MINER ROAD
HIGHLAND HTS., OHIO
216-473-0100

(29-31)

TOOL MAKERS

MINIMUM OF 4 YEARS EXPERIENCE REQUIRED.

MACHINE REPAIR
TOOL and GAUGE
INSPECTORS

JOURNEYMAN ONLY

TOOL MAKING OR TOOL AND DIE BACKGROUND REQUIRED.

APPLY EMPLOYMENT OFFICE
MONDAY THROUGH FRIDAY

DETROIT TANK PLANT

28251 VAN DYKE
WARREN, MICH. 48090
or call 313-497-1663

An Equal Opportunity Employer

(25-31)

INDIJOS VANDENYNAS IR MASKVA

Maskva turi šimtus jūros uostų. Beveik visi jie karais gauti carų eroje. Tikrai Pabaltijo uostus Maskvai padovanojo Ribbentropo - Molotovo pasiglebėsiavimas. Daug sovietinių jūros uostų pateko į griežtą, neįžengiamą zoną. Tai uostai, kur yra povandeniniai laivai, karinės bazės ir didelės jų paslaptys.

Dabar Maskvai naujas rūpestis dėl naujo vandenyno uosto. Tai sovietinės spaudos riksmas apie Jungtinių Amerikos Valstybių uostą Diego Garsijos saloje Indijos vandeninyje.

Ta mikroskopiška sala nepriklauso Maskvai, nei tas uostas yra sovietų valdomas, bet sovietinė spauda didžiai nepatenkinta, kam Jungtinės Amerikos

Valstybės stato ten, Diego Garsijos saloje jūrinę bazę. Sovietų spauda "nematoto", kad be saiko išplėtam SSSR karo laivynui žūtūtinai reikia bazių ir kad tokių bazių jis gauna Viduržemio jūroje. Jeigu išvaro Egiptas, Maskva pasistato karo laivus Kretoje, Libijoje, Alžire. Tai jie nevadina grėsme pasaulinei taikai, nei agresijos veiksmu.

Mažytė sala Indijos vandeninyje tapo reikalinga JAV karo laivynui, nes tai buvo paskutinis JAV postas dabar apleistame šiame sektoriuje. Amerika neteko savo bazių Vietname, buvo išguita iš Siamo. Didvalstybė negali likti be kontrolės vandeninyje, kuris jai gyviniams reikalingas. Bet tai aštriai susikerta su Maskvos ape-

titais kaip tik Indijos vandenyną kontroliuoti. Juk tais jūros keliais Maskva tiekia ginklų Rytinės Afrikos valstybėms, naujiems Maskvos satelitams: Etiopijai, Mozambikui ir per šiuos kraštus aprūpina Centrinę Afriką. JAV bazė mažytėje Diego Garsija saloje tampa sovietams lyg šašas ant nosies.

Tad, Maskvai laiminant, mikroskopiškas valstybinis afrikinis naujadaras, Sri Lankos respublika, imasi iniciatyvos išvyti amerikonus iš Diego Garsijos salos. Sri Lankos deputatai Jungtinėse Tautose skelbia Indijos vandenyną "taikos zona"!

Jeigu žvejybos teisės nesiekia ir 200 mylių nuo kranto, Sri Lankos respublika (prosovietinis satelitas) imasi tvarkyti visą Indijos vandenyną, tuos plotus, kurie nuo Sri Lankos nutolę už tūkstančių mylių. Ir tuoj pat sovietinė spauda rimtai nagrinėja tokį planą, respektuoja Sri Lankos iniciatyvą, reikalauja jam pritari. Tuo tarpu tas planas dar nėra iš vietos. Bet Maskva čia šaudo stambiausio kalibro propagandos patrankomis.

Karinė JAV-ių bazė Indijos vandenyno, tvirtina Maskva, yra grėsme pasaulinei taikai. Maskva užgina Amerikai teisę kontroliuoti jūros kelius, kurie valstybei gyvybiškai reikalingi, bet nutyli, kad tokia pat kontrolės politika jai reikalinga Viduržemio jūroje, kad Baltijos ir Juodoji jūros jau paverstos sovietiniais ežerais.

Dana Araitė ir Jurgis Janulaitis sukūrė lietuvišką šeimą š. m. liepos 23 d. Los Angeles, Calif. Sutuoktuvės įvyko Šv. Kazimiero parapijos šventovėje. L. Kanto nuotr.

1977-78 EKSURSIJOS Į LIETUVĄ

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE:

rugsėjo 18 — \$838.00 (viena savaitė)
rugsėjo 7 — \$1158.00 (dvi savaitės)
gruodžio 21 — \$999.00 (dvi savaitės)

NAUJOS SKRAIDOS (CHARTERS) Į VILNIŲ SU PAN AMERICAN LĒKTUVAIS IŠ NEW YORKO

Kaina nuo \$640.00.

Išvyksta: 1977 — lapkričio mėnesį,
1978 — vasario, kovo ir balandžio mėnesiais.

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalų kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116
South Boston, Mass. 02127
Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENĒ

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokesčiu, New Yorke.

PRICES ARE BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND ARE SUBJECT TO CHANGES AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

INSPECTOR

LINE OR FINAL

MUST HAVE MACHINE TOOL EXPERIENCE.

EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER.

GENERAL TOOL COMPANY

Landy Lane, Reading, Ohio (25-31)

Forge Shop

New shop in Claremore, Oklahoma

REQUIRES:

HAMMER OPERATORS

Board experience preferred

For 1st and 2nd Shift.

Steady work, and fringe benefits.

Apply call or write to: General Mgr.

KYLE FORGE CO.

1400 INDUSTRIAL BLVD.

CLAREMORE, OKLAHOMA 74017

913-341-4663 (27-40)

MAINTENANCE MAN

Applicant must have completed an approved apprenticeship program or have journeyman card or have minimum 6 years experience in trade. Foundry background desirable but not necessary. Fringe benefits include pension, vacation, insurance, cost of living, paid holidays.

An Equal Opportunity Employer

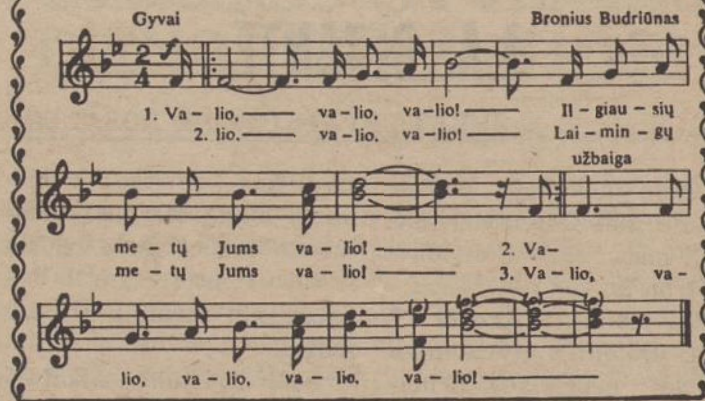
EATON CORPORATION,

Foundry Division,

700 E. Huron,

Vassar, Mich. 48768 (25-31)

VALIO! ILGIAUSIŲ METŲ!

Kovokime su mūsų papročiais užsilikusiomis svetimybėmis ir vietoj "Ilgiausių metų" dainuokim komp. Br. Budriūno sukurta "Valio! Ilgiausių metų!"

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskite savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimas su Maskva suteiks jums žinia apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkit mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE

TELEF. 621-6036

CLEVELAND, OHIO 44114

PIPEFITTERS
PIPE WELDERS
INSTRUMENT FITTERS
IRONWORKERS
WELDERS
SANDBLASTERS
SPRAY PAINTERS
MILLWRIGHTS

For Buckeye Cellulose Corporation. Annual plant shutdown. September 12th thru 22nd, 10-Hour days, time & half for overtime. Travel allowance. Call collect Monday thru Friday.

904-584-3311

E. M. WATKINS & COMPANY
PERRY, FLORIDA

An Equal Opportunity Employer

(31-33)

Mažeika & Evans

Laidotuvių Direktorai
6845 SOUTH WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL.

Trys Moderniškos Kopyčios
Mašinoms Vieta

Tel. 737-8600
Tel. 737-8601

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPYČIOS

Constance Perotti:

“Peoples and Cultures -- yra clevelandiečių būdas atžymėti jų etninio paveldėjimo turtingumą.”

“Šis miestas turi tikrai daug ką siūlyti. Clevelande yra 90 etninių grupių. Peoples and Cultures duoda galimybę clevelandiečiams tai išmėginti”, sako Constance Perotti, Peoples and Cultures Executive Director.

Peoples and Cultures yra non-profit organizacija įsikūrusi 1971 m. pripažinimui daugelio etninio pagrindo ir tautybių Clevelande. Vienas iš pagrindinių jos projektų yra Shop-in-the-Flats. “Tai vieta kur amatininkai gali išstatyti tradicinius paveldėjimo sugebėjimus. Jau dabar ten yra atstovaujama 50 grupių”, sako Connie.

Peoples and Cultures naujasis užsimojimas yra World-in-Your-Backyard Tours, kuri dalinai remia Gund Foundation. “Mes tikimės apie 100 apšankymų šiais metais į italų, slovenų ir ispanų bendruomenes tarp kitų. Šių apšankymų grožis yra jų asmeniniame būti vienas-iš-mūsų-tiliuje. La nkytoja; iš tiesų parsineša į namus iš tų apšankymų dalį kultūros.” Cleveland Trust sveikina Peoples and Cultures darant Clevelan dą geresne vieta gyventi.

CLEVELAND TRUST

Raskite ką nors jūsų siekiui.

Velykinių kiaušinių marginimas yra ukrainiečių tradicija. Taras Kowcz, Case Western Reserve teisių studentas, išmoko juos marginti iš savo motinos būdamas mažas.

Amparo de Herandez, Shop-in-the-Flats vedėja, kabina krautuvėje “macrame”.

Constance Perotti rodo Cleveland Trust Terminal-Prospect skyriau vedėjui išstatyta Shop-in-the-Flats lietuvių medžio drožinį “Palangos Juzė”.

PADĖTIS ISPANIJOJE

Po keturiasdešimt vienerių Francisco Franko diktatūros metų, vykusiai manevruojant karaliui Juan Carlos, Ispanija galėjo ir sugebėjo priėti prie demokratinio tvarkymosi: dalyvauti demokratinuose rinkimuose į dviejų rūmų parlamentą, susidedantį iš Senato ir Kongreso. Karalius Juan Carlos sugebėjo prastumti pereinamąjį nuo diktatūros iki rinkimų periodą gabiai ir toli pramatančiai. Jis pasitikėjo sveiku Ispanijos žmoniu protu ir išėjo laimėtoju. Parlamentas pripildė laisvai išrinktų atstovų.

Rinkiminė kampanija praėjo įprastos demokratinės valstybės įtampos ženkle. Vyko susirinkimai, siautėjo propagandos sukūriais, miestų sienas ir tvoras uždengė priešrinkiminės afišos. Per spaudą, radiją ir televiziją partijos skelbė savo programas ir nesigailėjo, kaip Amerikoje, neįtikėtinų pažadų. Buvo legalizuota Ispanijos komunistų partija. Iš pačios Maskvos atbildėjo apie 90 metų sulaukusi ispanų komunistų "madona", su tikslu praeiti į Parlamentą ir atidaryti, seniausiojo nario teisėmis, pirmąjį Parlamento posėdį. Komunistai maršavo miestų gatvėmis, giedojo savo jau nuvalkiotą Internacionalą. Neo fašistai ir nuosaukūs marksistai pakėlė galvas. Prie Franko uždraustos baskų ir katalonų kalbos skambėjo rinkiminių mitinguose ir buvo girdėti, dabar jau legalizuotų, kalbų apie separatizmą.

Kas vyko per rinkimus buvo tik košmaro sapnas frankistams ir neišpasakytai didingame uolos mauzoliejuje besiilsinčiam generalissimui. Vienok taip buvo — ir nebuvo kraujo, nu-

kautųjų, įkaltintųjų. Ispanija išlaikė žmonių politinės brandos egzaminus.

Adolfo Suares surinko daugumą Senate ir sustoję netoli daugumos Kongrese. Jis yra tam tikra Franco atšvaista, bet žmonės patikėjo gerais jo norais, jo politinė platforma, kuri paremta nuosaikumu ir tolerancija. Su šiais tvarkymosi elementais ispanų tauta geidžia matyti savo ateitį ir jos komponentų prognozę.

Adolfo Suarez partija, Demokratinio centro unija, po savo sparnais telkia liberalus, krikščionis demokratų, socialdemokratų. Tai yra margaspalvis parlamentas savyje, apjungtas gerais demokratinėmis norais. Ir ši nepaprasta santalka eiti po viena vėliava įtikino rinkikus. Demokratinio centro unija savo kraštutinių sparnų apjungimu įrodė savo neabejotiną demokratiškumą.

Socialistų vadas Felipe Gonzales pateko į legalią politinę laimėjusios partijos opoziciją. Jaunas, 35 metų amžiaus Gonzales buvo išvystęs itin karštą rinkiminę kampaniją, lankydamasis atokiausiose krašto vietose. 44 metų amžiaus Suarez pasitenkino santurumu. Tad juo ryškesnė yra Suarez rinkimine pergalė.

Rėksniai komunistai, turėdami savo pasenusį vadą, nors ir atsiribojo nuo Maskvos vėjų, prisiimdami sau "eurokomunizmo" doktriną, kaip Italijos ir Prancūzijos komunistai, Ispanijoje pasirodė mažai ką reiškiančia grupe.

Dabartinis Ispanijos parlamentas yra steigiamasis, toks kaip buvo Lietuvos steigiamasis seimas, surašęs valstybės konstituciją. Tai ilgas ir daug darbo reikalaujantis nuoveikis. Tad šio

parlamento kompeticijoje yra ir būsimų rinkimų formos nustatymas, kas garantuoja santvarkos vystymąsi ilgiems ateinantiems metams.

Kas būtų buvę, jeigu būtų taip, o ne kitaip, tėra gana pigi spekuliacija be duomenų sprendimams. Ir mes, Amerikoje, galėtumėm speilioti, kas būtų buvę, jeigu laimėtų, sakysime, senatorius McGovern? Arba kadaise, laimėtų Wallace prieš Trumaną?

Dabartiniai Ispanijos rinkimai savaip paremia Vakarų Europos pasitikėjimą savimi, savo valstybine sistema ir ateitimi.

BOOMING HOUSTON

Experienced plastic injection molding machines foreman and set-up men needed. Call or write FRANK FORSBERG 713-474-4415 9717 CHEMICAL ROAD, PASADENA, TEXAS 77507 (29-31)

WANTED AT ONCE 1st class skilled SET-UP MEN

AND MACHINE OPERATORS For production machine shop. Should be familiar with milling and multiple spindle drilling machines. Excellent opportunity with a growing company. Excellent pay and benefits. APPLY AT: DEARBORN MACHINE PRODUCTS 19400 W. 8 MILE, SOUTHFIELD, MICH. 48075 (29-33)

OPPORTUNITY FOR RN'S, LPN'S

11-7, full or part time, immediate openings, modern well established skilled nursing facility. Congenial staff. Contact: JOAN BROWNSTEIN D. N. S. Bloomfield Convalescent Home 355 PARK AVE. BLOOMFIELD, CONN. 06002 203-242-8595 (29-31)

OPPORTUNITY FOR JOURNEYMEN OR 1ST CLASS SKILLED TOLL AND DIE MAKERS

Must have job shop experience & be able to set up work from blue prints and close tolerance. Excellent salary \$8.05 per hour & fringe benefits. Apply call or write to: MR. FRANK ELLIS MODULAR ENGINEERING & DEVELOPMENT CO. 3031 NORTH SHORE DRIVE MOLINE, ILL. 61265 309-797-2577 (29-35)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN ENGIN LATHE OPERATORS

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Good working conditions, good fringes, air conditioned shop. APPLY IN PERSON STURGIS TOOL & DIE 313 SUSAN CT. STURGIS, MICH. 49091 (22-31)

REIKALINGAS PADIENIS DARBININKAS AR 1 KLASES PRITYRES MAŠINISTAS

su 5 ar 10 metų patyrimu trumpalaikė produkcijoje. Turi mokėti kaip paruošti darbą iš blue print su žema tolerancija, išskirtinai geras atlyginimas, visi priedai ir pensijos planas. SKAMBINTI AR RAŠYTI OCEAN ETICS INC. SINTSINK DRIVE EAST PORT WASHINGTON, N. Y. 11050 An Equal Opportunity Employer (29-32)

ELECTRICIAN

Fully qualified journeyman to inspect, repair, install and wire AC and DC apparatus, devices and circuits of any voltage for plant maintenance. High hourly rate, rotating shifts and many fringe benefits. Apply in person.

U. S. STEEL CORP. CENTRAL FURNACES 2650 Broadway Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer (30-39)

WANTED WOODWORKERS FOREMEN-SUPERVISORS

Also machine set-up, machine feeders, off-bearers, operators, sawyers sawfilers etc. for expanding dimension plant at Vicksburg, Mississippi. WRITE TO: ANDERSON-TULLY CO. ATT. MR. L. G. HATAWAY P. O. Box 28 Memphis, Tenn. 38101 (22-31)

OPPORTUNITY FOR PROFESSIONAL HELP for progressive 56 bed acute care J.C.A.H. accredited hospitals needs Chief Medical Technologist seeking a dynamic individual to head laboratory. Salary commensurate with experience ability. Also

Registered Nurses — General Duty

3-11 & 11-7 Shift. Good starting salary plus shift differential. Excellent fringe benefits. Apply call or write to: ADMINISTRATOR Franklin Parish Hospital P. O. BOX 392 WINNSBORO, LA. 71295 318-435-9411 (28-45)

ELECTRICIAN

Applicant must have completed an approved apprenticeship program or have journeyman card or have min of 6 years experience in trade. Foundry background desirable but not necessary. Fringe benefits include: pension, vacation, insurance, cost of living, paid holidays. An equal opportunity employer.

EATON CORPORATION, Foundry Division, 700 E. Huron, Vassar, Mich. 48768 (25-31)

MOLD MAKERS

FOR INJECTION MOLDS ALL ROUND PERSON TOP PAY, OVERTIME EXCELLENT FRINGE BENEFITS AIR COND. SHOP Apply in Person CONVEX MOLD 900 W. 14 Mile Road Clawson, Mich. 48017 313-435-2161 (25-31)

PROJECT ENGINEER

Excellent Opportunities With A Rapidly Growing Corporation B. S. CHEMICAL ENGINEER

5 years minimum experience in chemical plant project. Engineering competent in Hydraulic computations, line sizing, pump sizing and instrument specification.

FOR IMMEDIATE ATTENTION PLEASE APPLY: CAL OR SEND RESUME

URANIUM RECOVERY CORPORATION

STATE ROAD 640, P. O. BOX 765 MULBERRY, FLORIDA 33860 (813) 428-1457

An Equal Opportunity Employer M/F (28-34)

MASTER-CAST COMPANY

HOWELL, MICHIGAN "Custom Die-Caster of Zinc and Aluminum" has an opening for a

JOURNEYMAN MACHINIST SKILLED MAINTENANCE MAN

Wages commensurate with experience. Excellent fringes. Contact JACK HUGHES to arrange for interview. 517-546-9700

An Equal Opportunity Employer (30-31)

MAINTENANCE MILLWRIGHT MAINTENANCE ELECTRICIAN

Must be able to prove at least 5 years experience or present a journeyman's card. Good hourly rate plus many fringe benefits. Come in or call Monday through Friday 10 a.m. to 4 p.m.

216-651-1155

CRUCIBLE STEEL CASTING

ALMIRA AVE. and WEST 84 ST. CLEVELAND, OHIO 44102

An Equal Opportunity Employer (31-33)

PLANT LAYOUT ENGINEER

Degreed or practical trained engineer with knowledge of assembly layouts, plant equipment, and production processes to design and specify facilities for plant layouts, estimate projects and coordinate installation of changed or new facilities.

APPLY: SALARY ADMINISTRATION.

JEFFERSON ASSEMBLY PLANT

12200 E. JEFFERSON DETROIT, MICHIGAN (313) 823-8828

CHRYSLER CORPORATION

An Equal Opportunity Employer (31-37)

JOURNEYMEN

M/F

FRIGIDAIRE OFFERS YOU

EXCELLENT CAREER OPPORTUNITIES

Frigidaire Division of General Motors has immediate openings for journeymen with a minimum of 8 years experience (or have graduated from recognized apprenticeship programs) in the following areas:

- Electrician
- Machine Repair
- Jig Grinder
- Tool & Die Inspector

We offer excellent hourly wages and a comprehensive benefit program that includes insurance and retirement plans. For immediate and confidential attention, please apply in person Monday through Friday, 8 a.m. to 11 a.m. or call collect (512) 445-5564.

OPENINGS AVAILABLE NOW IN OTHER SKILLED TRADES Please write to

FRIGIDAIRE

HOME ENVIRONMENT PRODUCTS

An Equal Opportunity Employer M/F

Hourly Employment Office Frigidaire Division, GMC 300 Taylor St., Dayton, Ohio 45442

Aurelija Balašaitienė

Su daina po pasaulį...

Nutilus paskutiniems Šimkaus Lopšinės garsams, adatlė disonantiškai trakštelėjo, išsklaidydama Piemenėlių Raliavimo aidus, minoringus liūdno lopšinės tonus. Tačiau išgrotą plokštelę, dar iš inercijos besisukanti vis lėtėjančiu ratu, man atrodo gyva, lyg joje glūdėtų pasislėpusi lietuviška siela, lyg toji Aladino lempoje dvasia.

Aldonos Stempužienės-Švedienės balsas, platus savo trijų oktavu skale, sunkiai klasifikuojamas paprastu balso klasifikacijos terminu, klausytojui intymioje namų aplinkoje skamba kaip daugiaspalvė garsų banga, kuri užpila ne vien ausį estetiniu malonumu, bet ir atskleidžia lietuviškosios ir žmogiškosios dvasios gilumas. Clevelando įžymus muzikos kritikas Robert Finn jau 1967 metais savo išsamioje Aldonos koncerto kritikoje ją vadina 'nuostabia' (superb)! Jis stebisi tiek jos balso apimtimi ('ją kartais vadina mezzo-sopranu, kartais kontraltu'), tiek sugebėjimu ne vien techniškai puikiai atlikti savo pasirinkto repertuaro dainas ir arijas, bet taip pat ir jos sugebėjimu interpretuoti. '... ji buvo labai efektinga septyniose ispaniškosiose dainose, jas atlikdama kaip muzikinius kūrinius, o ne kaip įprastai girdimas, banalias kelioninių plakatų stiliaus dainas'.

Aldona Stempužienė-Švedienė yra mūsų publikai plačiai pažįstama, kaip viena iš populiariausių lietuviškos dainos propaguotojų ir interpretatorių. Jos gausūs koncertai lietuviškose kolonijose, išvykos į Europą ir Pietų Ameriką, trys įvairių muzikinių temų plokštelės - visa tai liudija Aldonos begalinę meilę muzikai ir jos pastovų bei įtemptą darbą.

Į mano klausimą, kada ir kodėl pradėjusi dainuoti, ji

atsakė gan plačiai. 'Dainavau nuo trijų metų, augdama mokytojų šeimoje, kurioje nuolat vyko vaidinimų ir dainų repeticijos. 1930 metais Skirsnemunės parapijos chorui besiruošiant pirmajai dainų šventei, aš jau stovė-

navimo pamokas. Vėliau, Clevelande, tęsiau savo dainavimo studijas pas Lilą Robinson ir Carmellą Cafarellį. Cleveland Cafarelli operoje buvo mano pirmieji žingsniai.'

1954 metais Aldona laimėjo pirmą vietą Ohio dainininkų konkurse ir gavo aukso medalį kontraltų grupėje. Po to prasidėjo kvietimai koncertuoti. Ji nesijautė jiems pasiruošusi, giliai vertindama muzikinio pasiruošimo darbą ir supraddama, kad reikia daug ką prisivytį. Nežiūrint mažų augančių vaikų ir kasdieninio gyvenimo

Aldona su savo mokytoja Carmella Cafarelli Clevelande.

jau su choru, mokėdama visas dainas. Paaugusi, nuolat dainavau gimnazijoje. 1941 metais laimėjau pirmą vietą Lietuvos gimnazijų meno konkurse, sudainavusi solo Šimkaus 'Kas ant žirgelio', tačiau neturėjau galimybių žengti toliau dėl susidariusios politinės padėties. Vokietijoje įstočiau į Čiurlionio Ansamblių ir tuo pačiu metu Uchtėje ėmiau privačias dai-

rūpesčių, Aldona intensyviai dirbo. Pirmieji jos koncertai amerikiečių publikai buvo gerai paruošti ir susilaukė nepaprastai palankių atsiliepimų vietinėje spaudoje. Savaime suprantama, kad lietuviškoji visuomenė, praturtėjusi nauja, ir talentinga žvaigždė, ją rėmė, ją didžiavosi, ką įrodė jos nuolatinės gastrolės po JAV ir Kanados bei Pietų Amerikos lie-

Sol. Aldona Stempužienė-Švedienė

tuvių kolonijas. Dainavusi su eile simfoninių orkestrų Amerikoje, Vokietijoje ir Kolumbijoje, ji pasižymi ir tuo, kad atlieka pasirinktą repertuarą originalioje kalboje. Aldona dainuoja lietuviškai, vokiškai, prancūziškai ir ispaniškai. Chicagos Lietuvių Operoje Aldona dainavo klasiškos mezzosopranos rolėse Faust, Rigoletto, Hoffmano Pasakose, Trubadūrose, Cavalleria Rusticana, Aidoje ir t.t. Carmen dainavo pagrindinę operos rolę. Su dideliu malonumu ji kalba apie savo roles Dariaus Lapinsko 'Lokyje' (Medeina) ir 'Mare' (Mirtis), nes tuo prisidėjo prie dar niekada negirdėtos originalios lietuviškos muzikos pristatymo publikai.

Kaip tipinga menininkė, Aldona neturi nei kantrybės nei noro rinkti savo archyvą. Keletas pripuolamai pasiliktų programų, keletas laik-

raščių iškarpa yra jos muzikinės karjeros liudininkais. 1968 metų Buenos Aires 'El Tempo' lygina ją su Maria Steber ir Betty Allen, taip pat vadindami jos balsą 'kilniausiu instrumentu'. Chicago Tribune atsiliepia apie ją šitaip: 'Turtinga, išlygintas mezzosopranos, su geru atlikimu ir tinkamu dramatikos supratimu'. Montevideo 'Extra' ją trumpai nusako kaip 'Didžią dainininkę' (Una gran cantante). Toronto 'Globe' žavisi ja šiais žodžiais: 'Tai nepaprastai grožio kontraltas, panaudotas su subrendusiu meniškumu ir skoniu', ir t.t.

Savaime suprantama, kad laikraščių iškarpos niekada nepajėgs perduoti to, kas glūdi jos balse ir sugebėjime interpretuoti kompozicijas su originaliu kompozitoriaus pajautimu bei gilia dramatiška interpretacija. Mano autų programų, keletas laik-

Chicagos lietuvių operos pastatyme Carmen, Aldona pagrindinėje rolėje.

Su Skirsnemunės parapijos chorą 1930 m. Būsimoji solistė Aldona glaudžiasi prie savo motinos — mokytojos Pranės Butkuvienės.

Iš gastrolijų Pietų Amerikoje. 1968 m. Bogotoje su simfoniniu orkestru. Diriguoja Darius Lapinskas.

(Atkelta iš 13 psl.)

syse kiekviena jos dainuojama gaida skamba grynai ir tyrai, lyg būtų jos sielos giliausių kampelių aidas.

'Nenoriu, kad tai skambėtų kaip pasigyrimas', tęsdama pokalbį, savo maloniu žemu balsu dėsto mintis Aldona, 'tačiau noriu pabrėžti, kad iš visų išėivijos dainininkų aš skiriuosi tuo, kad atlikau naujausius tik sukurtos muzikos kūrinius, niekur negirdėtus, niekeno nedainuotus. Tai tiek mano asmeninio, tiek mūsų kultūrinio gyvenimo istoriniai įvykiai. Ilgus metus dalyvavusi Ansambyje, Grandinėlėje ir kitur, aš jaučiu, kad visa mano veikla nublanksta prieš tą faktą. Geriausia ir lengviausia dainuoti itališkas operas, joms tinkamai techniškai pasiruošus. Tačiau modernios muzikos dainų dainuoti negalėčiau, neturėdama itališkos mokyklos išsamaus paruošimo. Dariaus Lapinsko 'Mergaitės Dalia' yra techniškai daug reikalaujantis lietuviškų senovinių dainų ciklas, bet savo dvasia jis man yra artimas ir suprantamas. Tų dainų muzikinės savybės yra paremtos komplikotu disonansišku liaudišku kontrapunktu, me-

lodijos kintamumu ir dideliu tempo sudėtingumu.'

Man sudėtingai skamba ir 'Ainių dainos', kuriose pro tarpiais Aldonos balsą imituoja fleita, ir jų vienos nuo kitos kartais nebegalima atskirti. Pats Aldonos balsas, nuo žemų sultingų gaidų iki pačių aukščiausių, yra lyg jos lietuviškos dvasios dainuojantis veidrodis, persunktas nykia, gūdzia senove, kurią tik pripuolamas fleitos ar pianino aidas dar giliau pabrėžia. Ir 'Mergaitės Dalia', taip turtinga emocija ir gyvenimo realybe, skamba autentiškai lietuviškai.

Komp. Jonas Švedas Aldonai yra parašęs originalių kompozicijų, kurių ji dar viešai nėra dainavusi. Ant fortepiono guli didelio formato gaidų lakštai. Tai 'Anoalda' - jos šių metų gimtadieniui dedikuotas originalus veikalas. Abu švedai intensyviai ruošiasi rudens koncertui Clevelando Music School Set tlemente. Tai bus lietuviškos kamerinės muzikos koncertas. Ir vėl Aldona Stempuzienė-Švedienė muzikos mylėtojams pristatys naują, negirdėtą lietuvišką muziką, likdama ištikima savo pasirinkto gyvenimo užduočiai. Pasikalbėjimą baigiame,

R. SPALIO
ROMANAS

“MERGAITĖ IŠ GETO”

366 psl., kainavęs 5 dol., didelį pasisekimą sulaukęs skaitytojuose, per trumpą laiką buvo išparduotas. Liko dar nedidelis kiekis su mažais rišyklos defektais ir be aplanko, parduodant po 3 dol. Užsakiusiems tuoj išsiųsime.

— — — — IŠKIRPTI — — — —

Siunčiu 3 dol. ir prašau atsiųsti man R. Spalio romaną "Mergaitė iš geto".

Pavardė ir vardas

Adresas

vartydamos krūvas nuotraukų, diskutuodamos ateičiai planus. 'Esu labai užimta, nes turiu intensyviai repetuoti ir mokytis. O Jono naujos dainos yra komplikotos ir sunkios', tvirtina ji. Bet man darosi aišku, kad visa tai bene yra tapę jos gyvenimo pagrindu - nauja, individuali lietuviška daina.

PARAMA
DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai paremti aukojo:

- G. Žemaitis, Cleveland .. 5.00
- C. Petkus, Lakeline, Ohio 7.00
- H. Chvedukas, Toronto 12.00
- M. Ramanauskas, Oakville, Ont. 2.00
- R. Jasiūnas, Evanston .. 2.00
- A. Švažo sukakties minėjimo pajamų likutis 35.00
- J. L. Kas, Ormand Beach 2.00
- V. Vilkutaitis, Hackenheim, Vokietija 100.00
- G. Čekas, E. Greenwich, R. I. .. 7.00
- G. Lapėnas, Chicago 7.00
- K. Dudėnas, Chicago 2.00
- J. Daunorienė, Chicago ..12.00
- K. Morkūnas, Phoenix .. 2.00
- J. Matusevičius, Evanston, Ill. 5.00
- P. Milašius, Cleveland ..10.00
- Agnė Lukšytė-Meiliūnienė, Australija 7.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• Salamender batų krautuvėje, 2534 Lorain, šiuo metu vyksta vasarinių batų vyrams, moterims ir vaikams išpardavimas.

Gefa proga nusipirkti papigintus geros rūšies batus.

ATEITININKŲ
KONGRESO BANKETAS

Ateitininku IX Kongresas Clevelande baigsis sekmdienį, rugsėjo mėn. 4 dieną b a n k e t u, kuris įvyks naujoje ukrainiečių katalikų bažnyčios St. Pokrova salėje 6812 Broadview Rd., Parma, Ohio.

Banketo pradžia 7 val. v. Banketo programą atliks Clevelando mergaičių choras NERIJA, vadovaujamas Ritos Čyvaitės.

Po vaišių — pasilinksminimas. Gros R. Strimaičio orkestras.

Bilietu kaina: 8 dol. moksleiviui, studentui, 12.50 dol. atstovams ir svečiams.

Prie vieno stalo bus 10 vietų. Pageidaujama, kam įmanoma, kad užsakymai būtų siunčiami pilnam stalui.

Bilietus į banketą galima rezervuoti iki rugpiūčio mėnesio 15 dienos sekančiu adresu: Kongreso Banketo Komisija, 6755 Parkgate Oval, Seven Hills, Ohio 44131. Tel. (216) 524-2357.

Kongreso Banketo Komisija

• L. K. V. S. "Ramovė" rengia gegužinę, žurnalui Karys paremti rugpiūčio 21 d. 2 val. p. p. Lietuvių namuose, apatinėje salėje.

Skyriaus valdyba visus maloniai kviečia atsilankyti.

• Patria prekybos namuose 794 E. 185 St. Clevelande, galima įsigyti naujų maisto produktų bei dovaninių reikmenų. Turime naujų knygų, plokštelių, lietuviškų sveikinimo kortelių ir eilę kitų prekių. Prašome atsilankyti.

• Dirvą galima gauti nusipirkti antradieniais vakare Baltic ir Patria krautuvėse East 185 St.

• Baltimorės liet. sporto klubo orasvydžio A ir B vyrų komandos rugpiūčio 6 ir 7 rungsis su clevelandiečiais lietuviams sportininkais.

• Lietuvių grožio saliošas SILVER SHEAR — Hair Fashion, 687 East 185 St., Cleveland, Ohio 44119. tel.: 486-4240.

DRAUDIMAS
Jums ir Jūsų Šeimai

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS
28801 Lake Shore Boulevard
Willowick, Ohio 44094
Off. 943-1202 Res. 731-1078

PIPEFITTER
JOURNEYMAN

Fully qualified journeyman, high hourly rate, many fringe benefits. Apply in person.

UNITED STATES
STEEL CORP.
CENTRAL FURNACES
2650 Broadway
Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer (30-39)

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING
Telefonas (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI. Dengiame stogus apartamentams, įmonėms, krautuvėms. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius. MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės vglandoje suteikia rimtą ir simpatingą patarnavimą.

GUARANTEED guardian memorials

Monuments FOR MEMORY

Euclid MEMORIALS

455 East 200th Street • Euclid, Ohio • Phone: 481-5700

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Čiurlionio ansamblio kanklių orkestras, š. m. liepos 31 d. dalyvavo Clevelando Kultūrinių Darželių 32-ųjų metų ruošiamojoje Pasaulio vienos dienos šventės programoje.

Šventės ruošimo komitei pirmininkavo Mrs. Saul S. Goldstein. Iš lietuvių įėjo: muz. A. Mikulskis ir Marytė Trainauskaitė.

Kultūrinius Darželius sudaro 20 tautybių atskiri darželiai. Šių metų progra-

ma vyko hebrajų darželyje. Gerai pasirodė Clevelando žydų bendruomenės tautinių šokių grupė Shalhevet ir Karamu teatro dainininkų ansamblis. Paskutiniąją programos dalį atliko Čiurlionio Ansamblio kanklininkai. Jų pasirodymas turėjo visai kitoki antspalvį: jaunuolių išvaizda, puikūs lietuvių tautiniai drabužiai bei atliekama kanklių muzika, parašyta muz. A. Mikulskio, pagal lietuvių liaudies mu-

zikos motyvus. Kanklininkai buvo labai maloniai publikos sutikti ir gausiai plojimais palydėti. Mergaitės Svajonė — A. Mikulskio, kanklių solo atliko Daina Urbaitytė. Lietuvių tautinių šokių suita — A. Mikulskio, atliko kanklių orkestro nariai: Daina Čepulytė, Algis Gobis, Virginija Juodišytė, Elena Muliolytė, Daina Urbaitytė, Rytas Urbaitis ir Daleen Walsh. Vadovavo Ona Mikulskienė. (k)

• Ukrainiečių komitetas dėl žmogaus teisių rugpiūčio 8 d. Clevelande City klube buvo sušaukęs spaudos

Clevelando kultūrinių darželių šventėje Čiurlionio ansamblio kanklininkų grupė, vadovaujama O. Mikulskienės, atlieka dalį programos. J. Garlos nuotr.

MOKAME AUKŠČIAUSIĄ NUOŠIMTĮ

UŽ SANTAUPŲ PAŽYMĖJIMUS

6½% įnešus \$1,000
12 mėnesių

6¾% įnešus \$1,000
30 mėnesių

7½% įnešus \$1,000
48 mėnesiams

7¾% įnešus \$1,000
72 mėnesiams

Pagal federalinės valdžios įsaką už santaupas, išimtas iš pažymėjimo sąskaitos prieš nurodytą laiką, nemokamas nuošimtis už 90 dienų, o už likusį periodą ant išimtos sumos išmokamos tik reguliarus santaupų knygutės nuošimtis (5¼%).

PATOGIAUSIAS TAUPYMO BŪDAS REGULIARI TAUPYMO KNYGUTĖ

Už įnašus mokame

5¼%

Įdedi kiek nori, išimi kada nori.

Nuošimtis apskaičiuojamas kiekvieną dieną ir išmokamas du kartus metuose.

SANTAUPŲ SĄSKAITOS APDRAUSTOS IKI \$40,000.

MES TEIKIAME GEROMIS SĄLYGOMIS
PASKOLAS NAMŲ PIRKIMUI.

Superior Savings
AND LOAN ASSOCIATION

ATIDARYTA ŠEŠTADIENIAIS. Uždaryta pirmadieniais.

MAIN OFFICE

798 East 185th Street
481-8552

6712 Superior Ave.
431-2497

13515 Euclid Ave.
681-8100

14406 Cedar Ave.
381-4280

32800 Center Ridge Road
779-5915

1977 OHIO STATE FAIR COME TASTE THE FUN AUG 16-28

TUESDAY, Aug 16

★ BAY CITY ROLLERS

WEDNESDAY, Aug 17

★ HELEN REDDY

THURSDAY, Aug 18

★ FATS

DOMINO

FRIDAY, Aug 19

★ MARILYN McCOO &

BILLY DAVIS, JR.

John Myles, Musical Conductor

SATURDAY, Aug 20

★ DOLLY PARTON

SUNDAY, Aug 21

★ PAUL WILLIAMS

★ MARY MACGREGOR

MONDAY, Aug 22

★ LOU RAWLS

TUESDAY, Aug 23

★ SHA NA NA

★ DAN FLEENOR'S AUTO THRILL

SHOW

WEDNESDAY, Aug 24

★ ANSON WILLIAMS

★ KEANE BROTHERS

★ DAN FLEENOR'S AUTO THRILL

SHOW

THURSDAY, Aug 25

★ MAC DAVIS

★ OHIO STATE FAIR TRACTOR PULL

FRIDAY, Aug 26

★ THE SYLVERS

★ OHIO STATE FAIR TRACTOR PULL

SATURDAY, Aug 27

★ THE BOB HOPE SHOW

SUNDAY, Aug 28

★ THE BOB HOPE SHOW

RINGLING BROTHERS
AND BARNUM & BAILEY
THRILL CIRCUS
MONDAY, Aug 22
thru SUNDAY, Aug 28

1977 OHIO STATE FAIR
1-71 AT EXITS 110 AND 111 • COLUMBUS
Admission \$3 for Adults.
\$1 for Children 12 and under.
Free to Children 12 and under
weekdays until noon.

konferenciją, kurioje Fedynsky ir Misztal padarė pranešimą apie jų areštą ir išvargimą iš Belgrado, kur buvo nuvykę padaryti pranešimą apie Ukrainoje vykdomus persekiojimus.

• V. s. Vytautas Jokūbaitis siunčia sveikinimus iš B.S.A. tautinės skautų stovyklos Moraine, Pa., kur jis dalyvauja.

• Aldona Kavaliūnaitė-Krivinskienė, prieš dvejus metus cum laude baigusi Clevelando State universitetą, psichologijos studijas tęsė Akrono universitete, kur, būdama asistentė Psichologijos departamente, šių metų birželio 12 jas baigė magistro laipsniu.

Aldona yra baigusi aukštesniąją liuanistinę mokyklą ir Pedagoginius liuanistikos kursus, trejus metus mokė šv. Kazimiero lit. mokykloje ir kelerius metus

dalyvavo mokyklos ir Čiurlionio ansamblio tautinių šokių grupėse.

PARĖMĖ DIRVĄ AUKOMIS

Atnaujindami prenumeratą, Dirvai paremti pridėjo stambesnes aukas šie asmenys.

Po 12 dol. J. Daunorienė ir H. Chvedukas.

10 dol. — P. Milašius.

Po 7 dol. — K. Morkūnas, Agnė Lukšytė-Meiliūnienė, V. Petkus, dr. G. Čekas ir G. Lapėnas.

Po 5 dol. — J. Matusevičius ir G. Žemaitis.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį, tel. 531-2211.

DIRVA

KORP! NEO-LITHUANIA ISVYKA

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio valdyba ruošia savaitgalio išvyką š. m. rugpiūčio 26-28 d.d., TABOR FARM, SODUS, Mich. (Adamų vasarvietėje).

Programoje numatyta:
penktadienį rugpiūčio 26 d., — registracija ir 9 val. vak. susipažinimo šokiai;
šeštadienį, rugpiūčio 27 d., po pusryčių — 9 val. golfo turnyras, tenisas, maudymasis ir kt. Po pietų — 2 val. — simpoziumas ir pranešimas demonstracijų reikalui. Po pakarienę — 8 val. vak. — laužas;
sekmadienį, rugpiūčio 28 d. pamaldos, 10 val. paskaita ir pašnekėsiai.

Visi korporantai su savo šeimomis bei draugais prašomi šioje išvykoje dalyvauti. (aj)

• Naujosios Vilties žurnalo, kurio 10-sis numeris ruošiamasi išleisti šiuo metu

gale, redakcijos adresas: Naujoji Viltis, 935 Beverly Rd., Cleveland, Ohio 44121. Bendradarbiai prašomi šiuo adresu siūsti redakcijai savo rašinius ir kreipti susirašinėjimą žurnalo turinio reikalais, o leidyklos — knygas paminėjimui ir recenzavimui.

Administracijos adresas: Naujoji Viltis, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629.

• Vytautas Janulaitis, nuoširdus Dirvos rėmėjas, beveik 25 metus išbuvęs likerių prekyboje Chicagoje, pardavė įstaigą ir persikėlė gyventi į 9127 Menard Ave., Morton Grove, Illinois 60053. Tel. 967-7627.

• Pulk. Juozas Tumas, Lietuvos kariuomenės savanoris-kūrėjas, rugpiūčio 2 d. mirė Chicagoje sulaukęs 84 metų amžiaus.

1934-40 m. buvo 2 pėst. pulko vadu.

Bolševikams okupavus

Lietuvą jis buvo su kitais kaliais nuvarytas į Červenės mišką sušaudymui, bet jam laimingai pavyko papsprukti ir pasislėpti.

Po karo apsigyveno Chicagoje ir aktyviai reikėsi Ramovės veikloje.

• Hamiltono Mergaičių choras "Aidas" gastrolėms į Pietų Ameriką išvyko rugpiūčio 6 dieną. Pirmasis koncertas Pietų Amerikoje įvyko rugpiūčio 7 dieną, Odeon teatre Buenos Aires centre. Salė talpina apie 1000 žiūrovų.

Choro gastrolėse dalyvauja 32 choristės, vadovai ir kartu keliaujantieji asmenys, kurie sudaro 47 asmenų grupę. Tenka apgalvestauti, kad dėl finansinių sunkumų negalėjo keliauti pilnas sąstatas, kurį sudaro virš 50 chorisčių. Choro vadovybė dar vis tikisi sulaukti paramos iš JAV aukotojų. Šioms gastrolėms PLB valdyba paskyrė 2500 dolerių, PLB inf.

PAVERGTŲ TAUTŲ KONGRESAS

Chicagoje spalio pabaigoje šaukiamas pavergtų tautų kongresas. Jį organizuoja iš pavergtų tautų atstovų sudarytas komitetas, kuriam vadovauja ukrainietė U. Celevych. Iš lietuvių komiteto posėdžiuose, atstovaudamas Altai, dalyvauja kun. J. Prunskis. Kongreso iniciatoriai Antiboldševikinio tautų bloko (ABN) centras JAV-se.

• Amerikos Lietuvių Tarybos metinis suvažiavimas šaukiamas spalio 8 d., Sheraton Tower viešbuty, 9333 South Cicero Avenue, Chicagoje.

PREMIJŲ JURY KOMISIJA

Sudaryta komisija, kuri paskirs Amerikos Lietuvių Tarybos premijas tiems lietuviams, kurie didžiojo pasaulio periodinėj spaudoje plačiau informuos apie Lietuvos teises į laisvę ir apie priespaudą okupacijoje. Jury komisijos sąstatas: dr. K. Bobelis, inž. E. Bartkus, O. Baršketytė, dr. L. Kriaučiūnas ir L. Labanauskas. Premijos — 500 dol., 300 dol. ir 200 dol. Premijų mecenatas kun. J. Prunskis. Kandidatus toms premijoms gali siūlyti visi iki 1978 m. sausio 15 d., drauge atsiųsdami ir jų rašinių iškarpa ar nuotraukas adresu: Amerikos Lietuvių Taryba, 2606 West 63rd St., Chicago, Illinois 60629.

• Rimas Guzulaitis, naujai įsikūrusios Indianapolio LB apylinkės pirmininkas, sklandžiai vykdo vietos lietuvių organizavimą. Daugumą apylinkės narių sudaro antros kartos lietuviai. Esama trečios ir net ketvirtos kartos tautiečių. R. Guzulaitis rašo: "Prieš porą

Mielam

DR. EDVARDUI MEKIUI

mirus, žmonai ELENAI, dukteriai NIJOLEI su šeima ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Marija ir Jonas Adomaičiai
Julija Leščinskienė ir Vilija
Ona Vilėniškienė
Teresė Stankūnaitė
Aldona Andriušienė

Mylimam vyrui ir tėveliui

A. A.

DR. EDVARDUI MEKIUI

mirus, žmonai dr. ELENAI MEKIENEI, dukrai NIJOLEI KASUBIENEI ir jos šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia

Aldona ir Juozas Grinas

savaičių turėjom pikniką, į kurį atsilankė apie 70 svečių. Ta proga paraginom visus parašyti laiškus Valstybės departamentui Belgrado konferencijos reikalui. Susilaukėm gerų rezultatų — arti 300 laiškų buvo išsiųsta."

ISVYKA Į GAMTĄ

ALT S-gos Richmond Hill skyrius š. m. rugpiūčio 28 d. 1 val. p. p. rengia išvyką į Algio ir Mildos Sperauskų sodybą, esančią 2 Fottstep Lane, Pomona, N. Y.

Valdyba maloniai kviečia visus skyriaus narius su šeimomis ir draugais išvykoje dalyvauti.

• Juozė Augaitytė, buvusi Lietuvos operos solistė, visuomenininkė susirgo ir jai padaryta širdies operacija Medical College of Perina ligoninėj, Philadelphiaj. Po sėkmingos operacijos ligonė sveiksta.

• Viktorija Bagdonienė, dail. Juozo Bagdono žmona, atostogas praleido Washington, D. C., kur anksčiau gyvenusi, aplankė senai matytus draugus p. Vytenus ir kitus.

• Prano Čepėno "Naujųjų laikų Lietuvos istorijos" pirmasis tomas dėsto lietuvių tautos atgimimą iki Pirmojo pasaulinio karo 1914 m. Jau parašytas ir rengiamas spausdinti šios istorijos II tomas, kuris dėstys istoriją iki 1920 m. Trečiajam tomui surinkta gausi istorinė medžiaga ir jame bus nušviesti Lietuvos nepriklausomybės metai.

Pirmasis tomas gaunamas knygynuose ir leidėjo adresu: J. Urbelis, 1649 No. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160. Knygos 560 psl., kaina \$15.00.

DIE MAKERS MACHINISTS

Day shift only. Good pay and fringe benefits.

ANCHOR TOOL & DIE

24631 GIBSON DR.
WARREN, MICHIGAN

(30-36)

PABALTIEČIŲ ŽYGIO UŽ ŽMOGAUS TEISES

Jau liko nedaug laiko iki Pabaltiečių žygio už žmogaus teises demonstracijų. Visi lietuviai jau dabar turėtų nuspręsti, kad važiuos į demonstracijas, padės vietiniams komitetams arba pinigine parama.

Demonstracijos vyksta rugsėjo 24 dieną. Šis laikas yra labai svarbus, nes rugsėjo gale — spalio pradžioje prasideda Belgrado pagrindinė konferencija. Tad, yra geriausias laikas vėl iškelti į viešumą žmogaus Teisių lauzymą Pabaltijo kraštuose. Parodyti pasauliui, ir ypač tiems, kurie dalyvavo Helsinkyje, o dabar Belgrade, kad Sovietų Sąjunga laužo Europos saugumo konferencijos paskutinįjį aktą — žmogaus teisių proviziją. Taip pat, priminsime, kad mums svarbus Pabaltijo kraštų likimas, kad Pabaltijys buvo prievarta inkorporuotas ir tuo reikalaujame, kad Lietuva, Latvija ir Estija būtų nepriklausomos.

Pasaulio, JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės ir taip pat LJ Sąjunga, ALTA ir VLIKas pritaria ir remia šį žygį. Neseniai buvo išspausdintas jų "Atsišaukimas į lietuvių visuomenę."

Pabaltiečių žygis už žmogaus teises, yra VISŲ pabaltiečių žygis. Jis nėra vien tik jaunimo, ar suaugusių žygis. Mes visi esame lietuviai ir visiems turi rūpėti žygio pasisekimas!

Kiekvienoje didelėje lietuvių kolonijoje, rytuose ir vidurvakariuose, jau įsisteigė ar steigiasi vietiniai demonstracijų komitetai. Ne užilgo, vietiniai komitetai jūsų prašys pagalbos. Neatsisakykit padėti! Pabaltiečių žygio už žmogaus Teises demonstracijų pasisekimas yra visų lietuvių, latvių ir estų bendras reikalas.

Pabaltiečių žygis
už žmogaus Teises

A. A.

Pulk. JUOZUI TUMUI

mirus, žmonai mielai MARJAI, dukroms
ALDONAI ir BIRUTEI su šeimomis, reiškiu nuoširdžią užuojautą

Ona Biežienė

JUOZUI TUMUI

mirus, žmonai MARIJAI, dukrai BIRUTEI ir jos vyrui PETRUI BUČUI ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Elena, Kazimieras ir Kęstutis
P o c i a i

A. A.

Kapitonui JONUI JAKŠČIUI

mirus, jo žmoną IRENĄ ir dukrą JŪRATĘ
nuoširdžiai užjaučiame

Liuda (Vitkauskaitė) Apanienė
Joana (Kazlauskaitė) Natkevičienė